

VIỆT CHƯƠNG
LÂM THỊ MỸ HƯƠNG

TRỒNG
CHIẾT
GHÉP
GIÂM CÀNH

Kỹ thuật
HOA
HỒNG

DESIGN: BAO CHAU

NHÀ XUẤT BẢN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

NhasachMienphi.com

KỸ THUẬT
TRỒNG · CHIẾT · GHÉP · GIÂM CÀNH
HOA HỒNG

msv 2338

**VIỆT CHƯƠNG
LÂM THỊ MỸ HƯƠNG**

KỸ THUẬT

**TRỒNG - CHIẾT - GHÉP - GIÂM CÀNH
HOA HỒNG**

NHÀ XUẤT BẢN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Kỹ thuật CHIẾT - GHÉP - GIÂM CÀNH HOA HỒNG

Viết Chương - Lâm Thị Mỹ Hương

Chịu trách nhiệm xuất bản :
TRẦN ĐÌNH VIỆT

Biên tập	: HOÀI VIỆT
Trình bày	: THANH THÚY
Vẽ bìa	: TIẾN PHÁT
Sửa bắn in	: THANH THỦ

NHÀ XUẤT BẢN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
62 Nguyễn Thị Minh Khai, Quận I
ĐT : 8225340 - 8296764 - 8220405 - 8222726
8296713 - 8223637 - 8250616
Fax : 84.8.222726

Thực hiện liên doanh :
CÔNG TY MINH TRÍ - NHÀ SÁCH VĂN LANG
25 Nguyễn Thị Minh Khai, Quận I
ĐT : 8.242157 - 233022 - Fax : 84.8.235079

In 1000 cuốn khổ 13x19cm tại Xưởng in Scitech - 83 Lý Chính Thắng. Giấy phép số 1371-20/XB-QLXB Cục xuất bản cấp ngày 16.11.2000. In xong nộp lưu chiểu tháng 12 năm 2000.

PHẦN DẪN NHẬP

Không phải mãi đến ngày nay, mà từ hàng ngàn năm trước kỷ nguyên Thiên Chúa giáo, hoa Hồng đã được người đời tôn vinh là loài hoa vương giả, là Hoàng Hậu của các loài hoa.

Xưa nay cũng có nhiều tao nhán mặc khách, các Văn thi gia khấp chốn vẽ tranh, làm thơ, ngâm vịnh để ca ngợi loài hoa tuyệt đẹp, chỉ dành riêng cho các bậc tôn quý như Vua Chúa được dùng mà thôi. Với dân gian thì Hoa Hồng được coi là thứ tiêu biểu cho những gì cao quý nhất, và được nhiều dân tộc dùng vào việc dâng cúng thần linh. Còn tại Ba Tư, một trong những nước có nền văn minh sớm nhất và rực rỡ nhất ở vùng Trung Đông đã dùng hoa Hồng làm quốc hiệu của mình. Nhiều tiểu quốc thời xa xưa ấy cũng xem hoa Hồng làm thứ tượng trưng cho xứ sở họ...

Do hoa Hồng có màu sắc kiêu sa, hương thơm quyến rũ làm mê đắm lòng người, nên từ giống Hồng nguyên thủy ở Ai Cập, La Mã (khoảng chừng một trăm giống) chẳng bao lâu đã được đem trồng khắp các châu lục; và đến đâu cũng được tôn vinh là kỳ hoa dị thảo. Ngày nay, không ai xác định được một cách đúng đắn là hiện đã có bao nhiêu giống Hồng được lai tạo ra từ những giống nguyên thuỷ, mà Rosa là giống Hồng được biết bao đời nghệ nhân tài ba trên thế giới lai tạo nhiều nhất.

Đúng là chưa có một bản thống kê nào về loại này đáng cho ta tin cậy, mà là những lời ước đoán của các nhà thực vật học đưa ra mà thôi. Có thuyết cho rằng giống Hồng lai hiện nay có khoảng bốn năm chục ngàn (?) nhưng cũng có người cho rằng đã lên đến con số vài trăm ngàn (?)... Người ta chỉ biết một điều, và cũng rất hài lòng về điều đó, là tất cả các giống Hồng được lai tạo ngày nay giống nào cũng tuyệt đẹp, và màu sắc cũng đa dạng : Đỏ thì có màu đỏ anh đào - Đỏ tươi - Đỏ tím - Đỏ da cam - Đỏ bạc... Màu hồng thì có Hồng tươi- Hồng chanh - Hồng cam... Rồi trắng, rồi xanh dương v.v... Điều này đủ chứng minh cho ta thấy, những Nghệ nhân góp công đủ sức vào việc lai tạo giống hoa vương giả này đều là những người đam mê hoa Hồng đến mức tuyệt vời, và họ cũng có óc sáng tạo tuyệt vời...

Nói đến việc lai tạo giống Hồng, có lẽ người chiếm được công đầu, người đáng được tuyên dương nhất là Hoàng hậu nước Pháp Joséphine Bonaparte. Theo sử sách còn ghi lại cho biết, bà Hoàng này rất thích trồng hoa Hồng, như nữ hoàng Cléopâtre của Ai Cập trước đây. Nữ hoàng Cléopâtre đã tiêu tiền không tiếc trong việc sai phái từng đoàn tàu mua cho được những giống Hồng quý hiếm để trồng thành những thảm hoa chung quanh cung điện cho tăng thêm phần sang trọng. Còn Hoàng hậu Joséphine bonaparte cũng dùng những món tiền khổng lồ để mua những giống Hồng quý hiếm khắp nơi về trồng tại Chateau de Malmaison, với mục đích lai tạo ra những giống Hồng quý hơn, đẹp và thơm hơn. Công lao đó của Bà đã được đền bù vì đã để lại cho đời sau hơn một trăm giống Hồng nổi tiếng, mà nhiều giống hiện nay vẫn còn được nhiều người ưa chuộng.

Như quý vị đã biết, nếu Âu châu nổi tiếng đã lai tạo được nhiều giống Hồng đặc sắc, thì Á châu cũng có nhiều quốc gia trồng Hồng nổi tiếng từ lâu đời, như Trung quốc và Ấn độ.

Trung quốc có nhiều giống Hồng quý hiếm như Chenensis, như Hồng Trà. Hai giống này được du nhập vào Châu Âu từ hậu bán thế kỷ thứ 18, và được lai tạo với nhiều giống Hồng địa phương để tạo ra những giống tốt như China Hybrid. Rồi từ Hybrid lai ra nhiều giống khác, hoa vừa to vừa thơm khiến ai cũng thích.

Ngày nay, Hồng lai tạo quá nhiều, gần như nước nào cũng tự hào có những giống Hồng đặc biệt cho riêng mình. Và qua những giống ấy, không ai tài nào phân tích được một cách chính xác tổ tiên của chúng xuất phát từ đâu, từ giống nào với giống nào. Có thể là Hồng gốc châu Âu lai với Hồng Trung quốc, rồi lại lai với giống Tiểu Á, hay của Ấn độ, của Nhật ...

Thôi đành phải căn cứ vào hình dáng, vào màu sắc và một số yếu tố khác để phân ra làm ba loại như sau cho dễ phân biệt :

1/ Loại Hồng dại : là giống hoang dã có nguồn gốc từ giống Wichura (vùng Cận Đông). Loại này thường có thân cao, cành dài sống dựa vào cây khác mà leo lên với độ cao vài mét nên còn gọi là "Hồng leo" hoặc bò dài trên mặt đất nên có tên là "Hồng bò". Hồng dại có các giống PERSIAN, YELLOW ROSE, FATHER HUGO ROSE, ROSA VIRGINIANA, RUGOSA ROSE, LADY BANK v.v...

2/ Loại Hồng cổ điển : Gồm chung những giống Hồng đã được trồng từ trước năm 1867, là những giống xuất sắc từ màu sắc đa dạng cũng như đậm đà hương thơm. Hồng cổ điển có xuất xứ từ nhiều nước như Trung quốc (ROSE CHINENSIS), Tiểu Á (Hồng DAMAS), Anh (ALBA), Pháp (GALLICA), Mỹ (NOISETTE)...

3/ Loại Hồng hiện đại : gồm những giống Hồng xuất hiện sau năm 1867. So sánh với với thời kỳ Hồng cổ điển, thì vào thời kì Hồng hiện đại sau này được trồng đại trà hơn để đáp ứng nhu cầu của người tiêu dùng ngày càng tăng cao. Ngoài việc chiết, ghép, trồng hột ra còn tiến đến việc cấy mô trong ống nghiệm. Thời kì này người ta lai tạo ra được những giống Hồng nổi tiếng hơn về hoa to, ra hoa nhiều, hương thơm hơn và dễ trồng hơn.

Giống Hồng lai nổi tiếng sau năm 1867, được lai từ các giống Hồng Trung quốc, như TEA ROSE, ra giống HYBRID TEA có hương thơm và hoa to. Đến cây FLORIBUNDA có thân mọc khỏe, hoa cũng to và còn cho hương thơm quyến rũ. Hai giống Hồng lai vừa kể đó đã đem lại sự hài lòng cho giới thưởng ngoạn, do đó chúng được cho lai với nhiều giống khác tại nhiều nước và tạo được nhiều giống Hồng mới mẻ hơn, phẩm chất khá hơn.

Những giống Hồng lai tạo nổi tiếng thường được mang những tên riêng, lấy từ tên của những người có công lai tạo ra nó, hoặc tên của quốc gia mà nó ra đời. Người ta còn dùng tên những người đẹp nổi danh để đặt tên cho giống Hồng quý của mình để cây hoa tăng phần giá trị thêm lên. Tất nhiên những tên đó đều được “đăng ký tác quyền” hẳn hoi với lí lịch rành rọt. Chúng ta từng nghe nói đến những giống Hồng

với cái tên rất “nổi” như MUSS FRANCE, Hồng CHINA, Hồng BRIGITTE BARDOT... và nhiều tên riêng đẹp khác.

Có lẽ trong thế giới loài hoa, Hồng được liệt vào hàng tiêu biểu nên được nhiều người ưa thích nhất. Không những chỉ có phái nữ không thôi, mà ngay phái nam đa số cũng thích ngắm và trồng hoa Hồng. Già trẻ lớn bé, giàu nghèo sang hèn gì cũng có chung một sở thích yêu quý hoa Hồng như nhau.

Khi nói đến hoa Hồng là mọi người đều nghĩ ngay đến những giai thoại vô cùng lí thú về tính đam mê hoa Hồng của Nữ Hoàng CLÉOPÂTRE, của vị Hoàng đế CHARLEMAGNE, của Vua LOUIS ĐỆ LỤC, của CATHERINE DE MEDICIS, của JOSEPHINE BONAPARTE, của Vua GEORGE ĐỆ TAM... Những vị này lúc nào cũng thích hoa Hồng.

Vua Chúa thì vậy, còn dân thường thì sao ?

Xưa nay, từ Âu sang Á, mọi người đều thích hoa Hồng hơn các loài hoa khác. Có người thích trồng “Hồng bụi”, có người thích trồng “Hồng leo”, và cũng có người cả đời chỉ thích mỗi giống Hồng Miniature.

Về cách trồng thì có người thích trồng Hồng vào chậu, hoặc thích trồng dọc lối đi. Có người thích trồng làm thảm hoa. Có kẻ lại thích trồng làm hàng rào, trồng dọc bờ tường, hoặc trồng làm mái che các băng đá ngoài vườn cho đẹp.

Đó là chưa nói đến việc chưng những cành Hồng tươi trong phòng khách, trên bàn giấy, làm quà tặng thanh lịch và sang trọng đến người mình kính mến hoặc yêu quý. Những dịch vụ “ăn theo” nghề trồng Hồng đã có từ mấy thế kỉ trước tại các nước phương Tây.

Nói đến hoa Hồng không thể quên đề cập đến nghề tinh chế dầu thơm bằng hương liệu lấy từ hoa Hồng.

Do hoa Hồng có mùi thơm rất đặc trưng, tuy dịu nhẹ nhưng lại có ma lực quyến rũ đến mức lạ lùng. Hương thơm của hoa Hồng là thứ hương thơm quý phái, vì vậy từ đầu giới quý tộc (giai cấp giàu sang và quyền thế) ở Âu châu rất thích loại hương thơm này, và mơ ước chế tạo ra dầu thơm để dùng.

Truyền thuyết kể lại rằng Nữ hoàng Cléopâtre và nhiều ông Hoàng bà Chúa khác, khi tắm thì thích ngâm mình hàng giờ trong bồn nước với hàng ngàn đóa Hồng tươi. Ngay khi ngủ, trong phòng của họ cũng được rải hoa Hồng cùng khắp từ giường xuống thảm... vì chỉ có hương thơm dịu dịu của hoa Hồng mới dễ dàng dịu họ chìm vào giấc ngủ được ...

Lúc đầu, người ta chỉ biết ngâm nhiều đóa Hồng vào nước để tắm gọi cho thân thể được thơm tho. Sau này, nhờ vào sự tiến bộ của khoa học, việc tinh chế dầu thơm từ hoa Hồng không còn là việc khó khăn nữa. Tuy giá quá cao, nhưng số cung có giai đoạn vẫn không đáp ứng nổi số cầu, vì những quý vị đã biết dân

Tây phương rất thích xúc dầu thơm, coi như đó là một nhu cầu cần thiết đối với họ.

Đó cũng là lý do chính đáng khiến nghề trồng hoa Hồng ở phương Tây bộc phát mạnh hơn gấp bội ở phương Đông. Đã từ lâu, lâu lắm, đặc biệt là trong vài ba trăm năm trở lại đây, tại các nước như Pháp, Đức, Hà Lan, Anh, Mỹ, Canada... người ta trồng Hồng theo cách đại trà, có nơi cả tỉnh đều trồng, coi việc trồng Hồng còn quan trọng hơn trồng các giống cây lương thực ! Đây không phải là phong trào mà là do nhu cầu thực tế. Nghề trồng Hồng càng ngày càng phát triển, đem lại mối lợi không nhỏ cho người trồng ...

NGHỀ TRỒNG HOA HỒNG Ở NƯỚC TA

Nghề trồng hoa Hồng ở nước ta khởi đầu từ năm tháng nào là điều không ai biết được, và cũng không có tài liệu nào nói đến. Theo những lão nông sống với nghề trồng hoa kiểng lâu năm thì hoa Hồng đã được Ông bà mình trồng cũng khoảng vài trăm năm nay thôi. Thời gian đầu thì nhà vườn nào cũng trồng số ít vì mức tiêu thụ không nhiều. Thời trước, nhà vườn chỉ trồng Hồng vào giờ để bán nguyên cây, vì người mua chỉ biết trồng làm kiểng trong vườn, trong chậu chờ lúc cây ra hoa ngắm chơi. Càng về sau, số người ái mộ giống hoa này càng nhiều, nhất là khi cây được lai tạo với những giống Hồng ngoại nhập có hoa to hơn, thơm hơn, thì lúc đó mới bán cành để làm hoa chưng cúng tổ tiên, hoặc để trang trí trong phòng khách ...

Có điều lạ, cũng là hoa Hồng nhưng ở miền Bắc và các tỉnh ở phía bắc miền Trung thì gọi đích danh nó là Hồng, nhưng dân trong Nam thì ai cũng gọi là

Hường. Chỉ vài ba mươi năm trở lại đây thôi, đa số người miền Nam mới quen dần với tên Hồng.

Giống Hồng xưa ở nước ta có lẽ nhập từ Trung quốc, vì chỉ có những giống Hồng dại, Tường Vi, Tầm Xuân, là những giống Hồng có thân cao, mọc khỏe, và tỏ ra thích hợp với phong thổ nước ta, Bắc Trung Nam đều trồng được cả. Sau này, nói rõ ra là khoảng hơn trăm năm nay, ta mới nhập được nhiều giống Hồng bụi của các nước phương Tây. Ngày qua ngày, các Nghệ nhân hoa kiểng của ta mới khéo tay sáng ý lai tạo ra được những giống Hồng đẹp mà ta có hiện nay.

Hồng có nhiều giống, có giống chịu được khí hậu mát lạnh, có giống thích hợp với khí hậu nóng ẩm. Hễ thấy giống nào chịu với khí hậu ở đâu thì ông bà mình xưa cứ thế mà nhân giống đó ra trồng mãi. Nhưng, nói chung, nước mình chỉ có Đà Lạt và các vùng cao nguyên lân cận, nhất là từ Bảo Lộc đổ lên được coi là nơi đắc địa nhất của cây Hồng.

Nếu đặt chân lên những vùng đất này, quanh năm suốt tháng đi đâu ta cũng thấy hoa Hồng khoe sắc thắm; không những trong vườn mà ngay tại bờ rào, đều có bóng dáng của hoa Hồng xuất hiện...

Tại Sài Gòn, cũng hàng trăm năm nay, khu vực Gò Vấp, Hạnh Thông Tây, đổ dần lên miệt Củ Chi... là những nơi trồng hoa Hồng nổi tiếng. Các nghệ nhân cây kiểng nổi tiếng như Mười Huyền, Tám Mên,

Ba Quang, Ba Hí, Chín Le, Tư Tịnh, Địa Quít v.v... là những người thuộc hàng ... cố cựu chuyên sống với nghề trồng hoa kiểng với vài ba mẫu đất trổ lên. Thế nhưng, như chúng tôi vừa trình bày, do hoa Hồng bán chậm nên thời trước không nhà vườn nào dám chuyên canh mỗi giống hoa Hồng, mà chỉ trồng xen vào một vài công đất là nhiều.

Ngay các vườn hoa kiểng nổi tiếng trước đây của các Ông Chín Hoàng, Ba Thành, Mỹ Lợi ... ở Thủ Đức, hoặc vườn của Ông Ba Phu ở Phú Nhuận cũng chỉ trồng Hồng với diện tích nhỏ. Họ chỉ trồng xen vào năm ba liếp hồng để gọi là có ... đủ mặt hàng bán cho bạn hàng mà thôi.

Nhưng, ngày nay thì khác. Từ Đà Lạt, Gò Vấp, Thủ Đức đổ xuống vùng Tiền Giang, Hậu Giang, nhất là tại Cái Mơn, Sadéc... hoa Hồng đã được trồng đại trà với nhiều giống quý và mới lạ. Hầu hết nhà vườn đã có tay nghề cao trong việc lai tạo giống Hồng nội địa với Hồng ngoại nhập. Đây là điều đáng mừng vì sức tiêu thụ càng ngày càng tăng cao đối với loài hoa được mọi người đánh giá là vẹn toàn hương sắc nhất.

Được biết, mới đây Trung tâm Khoa học và công nghệ sinh học, cùng trường Đại học Khoa học tự nhiên, và Câu Lạc Bộ hoa Hồng thành phố Hồ Chí Minh đã triển lãm 30 giống hoa Hồng ngoại nhập mới, có nguồn gốc từ các nước như Mỹ, Hà Lan, Pháp ... gồm các

giống như CARINA, PASCALI, DOUBLE DELIGHT ... (hoa Hồng cắt cành), YELLOW DOLL, LADY MEILLANDINA, RED SIMPLICITY ... (hoa Hồng chậu hay trang trí) với các đặc điểm như hoa to, hương thơm và lâu tàn. Cuộc triển lãm này đã thu hút được đông đảo giới Nghệ nhân hoa kiểng chuyên nghiệp và tài tử cùng đồng bào khắp nơi đến xem.

Nhiều người thích trồng hoa Hồng vào chậu, vào bồn hoa ngoài lan can nhà cao tầng, trên sân thượng, hoặc ở vườn hoa trước sân nhà ... Hoa màu sắc càng đẹp, càng đậm đà hương thơm càng được nhiều người ưa chuộng.

Ngày nay cũng đã có nhiều người biết dùng hoa Hồng vào việc trang trí, vào việc tặng cho người thân, coi như là món quà vừa thanh nhã lại vừa lịch sự.

Thị trường nội địa của Hồng chắc chắn sẽ còn tăng cao hơn nữa. Hi vọng rằng trong một ngày rất gần hoa Hồng Việt Nam sẽ tìm được thị trường xuất khẩu mạnh đến các châu lục....

CHỌN GIỐNG

Con người sinh ra, mỗi người mỗi tính nết khác nhau, sự đam mê cũng khác nhau, ít ai giống ai. Hoa Hồng cũng có nhiều giống, mỗi giống lại có nhiều loại mang những đặc tính khác nhau, cho nên chọn giống để trồng là việc ai cũng phải đặc biệt quan tâm đến.

Muốn trồng hoa Hồng là phải mua cây giống, mà cây giống đâu phải rẻ tiền. Trồng một đôi cây thì giá có cao còn đủ sức gắng được, gấp thất bại không mấy tiếc. Nhưng nếu cần trồng số nhiều, lại là giống Hồng ngoại nhập quý hiếm mà thò sơ trong việc chọn lựa thì có nguy cơ gấp cảnh .. “Tiền mất tật mang”.

Ai trồng Hồng lại không muốn vườn Hồng của mình có những giống hiếm quý : hoa to, hương thơm ? Thế nhưng, lại có chuyện có người chỉ thích trồng một giống Hồng nào đó, như Hồng Nhung hay vàng cam chẳng hạn. Lại có người thích vườn Hồng của mình góp mặt nhiều giống, bốn mùa hoa nở nhiều màu trắng, vàng, hồng, cam, đỏ ... trông mới sướng mắt!... Người ta bảo “Bá nhân bá tánh” là vậy.

Cái khó là phải biết chọn lựa cây giống tốt, lại hợp với ý thích của mình. Ngoài ra, ta còn phải chọn giống Hồng nào thích hợp với phong thổ nơi mình đang sống để cây sinh trưởng mạnh.

Hồng giống tốt là Hồng trổ hoa nhiều và có hoa suốt năm. Hoa không những đài hỏi phải to, có hương thơm, màu sắc đẹp lại lâu tàn mới tốt. Nếu mua cây Hồng tưởng là vừa ý nhưng đem về trồng chưa được mấy ngày đã héo rũ mà chết, hoặc cây sống nhưng ra hoa không đạt, không vừa ý mong muốn của mình thì có hao tiền tốn của một cách vô ích, lại còn chuốc vào mình sự bức tức thật không còn gì chán hơn. Nhiều khi khởi đầu chỉ gặp một vài sự “trục trặc” như vậy nhiều người că đời không còn tha thiết với thú chơi này nữa!

Kinh nghiệm cho chúng tôi biết, nên chọn những cây Hồng trong chậu (hay trong giỏ ương) mập mạnh, tươi tốt, có cành nhiều, lá nhiều là cây đem về trồng có khả năng sống tốt. Xin lỗi, nếu quý vị không rành lăm thì tốt hơn nên lựa cây nào đang có hoa mới mua. Cần quan sát hoa có lớn không, màu sắc có tươi tắn hợp với ý muốn mình không...

Một cách khác là ta nên mua Hồng ở những vườn có uy tín lâu năm, theo sự chỉ dẫn hoặc lựa chọn của chủ vườn. Hi vọng vì uy tín cá nhân và cơ sở làm ăn lâu dài, họ không vì chút lợi nhỏ mà lừa dối khách hàng ...

Hơn nữa, người mua cũng có sự nhận định riêng của mình. Sự cẩn thận trong lựa chọn bao giờ cũng tốt hơn. Nếu chưa rành về Hồng và mới bước vào nghề, xin có lời khuyên không nên vội vã chạy theo giống mới, mà nên chọn những giống có hoa đẹp lại hợp với điều kiện sinh thái.

Xin đơn cử một số giống hoa Hồng hiện có tại thành phố Hồ Chí Minh :

- INTERFLORA
- MEILLANDINA
- LADY MEILLANDINA
- YOKI SAN
- YELLOW DOLL
- PERLE NOIRE
- WHITE MASLEPIECE
- WHITE CHRISTMAS
- WESTERN SUN
- JOSEPHINE BAKER
- NISHIKIE
- LAS VEGAS
- VEGA
- VICTOR HUGO
- SOUBLE DELIGHT

- FIRE LIGHT
- STERLING SILVER
- ELISABETH
- BRIGITTE Bardot
- BACCARA
- MARIA CALLAS
- TIFFANI
- MESSAGE
- JOLIE MADAME
- KENNEDY
- CHRYSLER IMPERIAL
- BLUENILE
- ...

Đa số các giống Hồng vừa kể là giống mới được nhập về, và cũng đang nghiên cứu trồng tại Thành phố.

Trồng hoa Hồng, nếu kinh doanh chuyên nghiệp, nên chọn trồng những giống mới, vì như vậy mới đáp ứng đúng mức nhu cầu của thị trường, đòi hỏi luôn luôn phải có những giống mới lạ. Còn nếu trồng theo cách tài tử thì chúng tôi khuyên quý vị nên chọn một số giống vừa ý mà giá cả lại hợp với túi tiền của mình mới tốt. Cái thú của việc trồng Hồng không hẳn là bỏ một số tiền lớn để mua giống mới, mà là tự tay lai tạo để sản sinh ra một giống mới khác, vì đây là ...

đứa con tinh thần của mình. Công việc này tuy có phần vất vả nhưng làm như vậy mới có ý nghĩa trọn vẹn.

Ta không nên chạy theo “phong trào”, cũng không nên thấy người ta có giống mới lạ gì là mình cố vét hết tiền túi mua cho bằng được mới bằng lòng thỏa chí.

Kinh nghiệm cho thấy một số người chơi hoa Phong Lan (dạng tài tử) cũng chạy theo thị hiếu mà cuối cùng phải tiêu tốn một số tiền khá lớn, khi nghĩ lại mới giật mình thì ... đã muộn !

Khi cái gì đã gọi là mode (thời trang) thì cũng có lúc nó bị démodé (lỗi thời). Thế nhưng, nếu đủ sức mà chạy theo thời trang thì lại là một việc khác.

Tóm lại, chơi hoa Hồng ta nên chọn những giống có hoa đẹp, hoa to, ra nhiều hoa và hoa thơm, nhất là giống có hoa lâu tàn càng quý. Cái thú của việc trồng hoa Hồng là lai tạo giống, sao cho cây con có phẩm chất tốt hơn cây mẹ mới là điều vui...

CÓ PHẢI HOA HỒNG LÀ CÂY TRÁI TÍNH TRÁI NẾT ?

Nhiều người cho rằng cây hoa Hồng là giống cây trái tính trái nết, nó không đến nỗi “Nắng không ưa mưa không chịu”, nhưng phải trồng trong điều kiện đất đai và khí hậu thích hợp thì mới phát triển tốt, hoa mới đạt yêu cầu. Đó là chưa nói đến khâu chăm sóc, đòi hỏi nhiều thời gian và công sức hơn đối với nhiều giống hoa khác.

Những nhận xét trên đối với giống hoa đẹp nổi tiếng, được mệnh danh là “Hoàng hậu của các loài hoa” này không phải là sai.

Hồng đâu phải là giống hoa mới ? Nó đã xuất hiện trên trái đất này cả chục ngàn năm, đã được nhiều nghệ nhân chơi cây cảnh bậc thầy trên thế giới bao đời khổ công lai tạo ? Từ gốc ở vùng Cận Đông nay, trừ vùng Nam và Bắc cực ra, nơi đâu lại không có bóng dáng hoa Hồng xuất hiện. Từ vốn vẹn một số giống nguyên thủy, người ta đã lai tạo ra hàng trăm giống nổi tiếng khác nhau, nhưng vẫn chưa ai lai tạo ra những giống có sức sống bền bỉ, thời tiết nào cũng

sống nổi, đất đai nào cũng sinh trưởng mạnh, chỉ cần được như giống Hồng rừng, Hồng dại của ta cũng đã mừng rồi !

Kể ra không buồn lòng sao được, khi một giống Hồng đem trồng ở Đà Lạt hoa nở đẹp mê hồn là thế, nhưng nếu bưng về trồng tại Sài Gòn thì nó lại... như sống dở chết dở, và hoa nở cũng không đạt chút nào ! Có những cây Hồng nhập từ nước ngoài về, theo catalogue hoa to, màu đẹp ai nhìn cũng ưa, nhưng sống trên đất nước xa lạ của nó thì nó lại ... biến tướng, hoa to chỉ bằng hoa nội địa, mà màu sắc cũng không đạt chút nào...

Lý do chính do đâu ? Xin thưa, đó là do sự khác biệt của môi trường sống, đó là khí hậu không thích hợp.

Vậy thì cây hoa Hồng thích hợp với loại khí hậu nào?

Cây hoa Hồng chỉ dễ trồng, dễ sinh trưởng tốt, mập mạnh, hoa to, màu sắc lộng lẫy... khi được trồng trong môi trường có khí hậu thích hợp.

Nói cách khác, khí hậu đóng vai trò quan trọng đối với sự sống của cây hoa Hồng.

Như quý vị đã biết, gốc tích của giống hoa Hồng xuất phát từ vùng Địa Trung Hải, vùng có khí hậu nóng, nhưng đến mùa lạnh lại có tuyết bao phủ. Thế

nhưng, do nhu cầu đòi hỏi, sau hàng ngàn năm khổ công lai tạo của nhiều nhà Thực vật học bậc thầy, cũng như nhiều Nghệ nhân trên thế giới có lòng đam mê cao độ hoa Hồng đã lai tạo được nhiều giống Hồng có khả năng sống được trong môi trường khí hậu khác nhau. Có thể kết quả vẫn chưa làm hài lòng được đa số người chơi.

Được trồng trong vùng có khí hậu thích hợp quanh năm thì hoa Hồng không những tăng trưởng mạnh, ra hoa nhiều, hoa to, màu sắc sắc sỡ. Cây có sức đề kháng mạnh, tránh được nhiều thứ bệnh hại có thể làm, hư cành, chết cây.

Ngược lại, nếu trồng trong môi trường có khí hậu không thích hợp thì cây hoa Hồng sinh trưởng chậm, sống èo uột, hoa nở không đạt, thường xuyên bị các loại nấm, vi khuẩn tuyến trùng... gây tác hại nặng trên khắp các bộ phận của cây. Như vậy, chứng tỏ sức đề kháng của cây cũng yếu.

Nước ta, một số tỉnh ngoài Bắc có khí hậu hợp với sự sinh trưởng của cây hoa Hồng. Nhưng, vùng đất lí tưởng nhất trong nước giúp cây hoa Hồng phát triển tốt là Đà Lạt. Ở vùng đất cao nguyên này, từ Bảo Lộc đổ lên, quanh năm hoa Hồng nở rộ, cây xanh tươi mơn mởn mạnh khỏe bốn mùa.

Các tỉnh đồng bằng sông Cửu Long và miền Nam nói chung, khí hậu không thích hợp lăm đỗi với nhiều giống Hồng. Chỉ những giống Hồng chịu được khí hậu nóng ẩm như Hồng Nhụng chẳng hạn thì trồng tươi tốt được.

Vào mùa mưa, vốn mưa to và kéo dài liên tục năm sáu tháng, đa số Hồng thường bị các loại nấm và sâu bệnh tấn công, khiến cây bị đốm lá, vàng lá, có khi lá rụng đến trơ cành, và dần dần những cây đó bị suy kiệt dần mà chết. Các loại sâu đục thân phá hại phần lõi trong cây cũng thấy xuất hiện nhiều, khiến cây bị chết đứng trong một thời gian ngắn. Các loại sâu tơ, sâu đo chiếm lĩnh các đọt non... cào cào, dế, kiến... cũng là những tác nhân quan trọng làm cho cây Hồng suy yếu và chết.

Trừ những vùng như Gò Vấp, Thủ Đức, Hóc Môn và vài nơi ở Tiền Giang, Sa Đéc, Hậu Giang trồng hoa Hồng thành công. Đây là những vùng trồng hoa Hồng nổi tiếng xưa nay, nhờ vào đất đai tốt, nguồn nước tươi tốt, và cũng cần xác nhận là nhờ vào kĩ thuật trồng trọt, vì đây là nghề “cha truyền con nối”, họ có kinh nghiệm riêng trong việc trộn phân cung như chăm sóc...

Cũng xin được nói thêm, cây Hồng không hợp với vùng đất thấp trũng. Nơi nào đất thấp, mache nước ngầm dâng cao thì phải chịu khó lên liếp cao mới trồng được hoa Hồng.

Mặt khác, trong vườn trồng Hồng phải tạo cho được hệ thống thoát nước tốt để tránh nước ngập trong mùa mưa. Còn trồng trong chậu kiểng thì nên thường xuyên theo dõi các lỗ thoát nước ở đáy chậu hoặc bên hông chậu có bị tắc nghẽn hay không. Nếu nước tưới hay nước mưa bị ứ lâu trong chậu, thì chỉ cần một ngày thôi, cây Hồng đã héo rũ, vàng lá và bộ rễ đã hư thối. Vì vậy, các nhà trồng Hồng kinh nghiệm khuyên ta nên chọn loại chậu có chân, và trồng nhiều lỗ thoát nước mới trồng Hồng tốt được.

- **MƯA** : Hoa Hồng chịu mưa, nhưng với lượng mưa vừa phải. Mưa nhiều, mưa dai cây sẽ sống ương yếu, hoa mau tàn, có nhiều sâu, nấm bệnh. Cần phải khai thông nước mưa, đứng để ứ đọng lâu trong khu vực trồng Hồng.

- **NẮNG**: Cây hoa Hồng bất cứ giống nào cũng có khả năng chịu nắng giỏi. Trong ngày càng được chiếu sáng lâu giờ, Hồng càng sống khỏe, ít bị sâu bệnh. Nhưng nó đòi hỏi nước tưới đầy đủ: sáng, chiều. Thiếu nước tưới cây kiệt sức và chết héo.

- **NHIỆT ĐỘ** : Thích hợp với những vùng có độ ẩm không khí cao, có mùa đông lạnh lẽo mới tốt.

- **GIÓ** : Cây hoa Hồng thích gió nhẹ khoảng 3m/giây, và thổi quanh năm suốt tháng đều tốt. Gặp gió mạnh cây sẽ ngã nghiêng, lung lay gốc, hoa mau tàn.

Vì vậy, trồng vào vùng có gió mạnh, nhất là trong mùa mưa bão, ta nên dùng những que tre nhỏ cắm xuống đất để làm trụ chống đỡ cho thân, và các cành Hồng có thể đứng vững mới tốt.

Tóm lại, nhiệt độ đã đóng vai trò quan trọng đến đời sống của cây hoa Hồng.

LOẠI ĐẤT NÀO HỢP VỚI CÂY HỒNG ?

Hoa Hồng kén khí hậu, nhưng với đất trồng thì sao ?

Nói chung, với đất thì cây Hồng không kén chọn lấm. Bằng chứng là nước ta, từ nam chí Bắc nơi nào cũng trồng được hoa Hồng. Giống hoa này có khả năng sống được và phát triển mạnh một cách bình thường trên nhiều loại đất có cấu tượng khác nhau như đất đồi, đất đồi cát, đất phù sa, đất mới được khai phá...

Thế nhưng, kinh nghiệm cho thấy các loại đất thịt, đất pha cát, đất phù sa, đất mùn... thích hợp với sự sinh trưởng của hoa Hồng hơn. Miễn là đất đó phải tơi xốp và giàu chất dinh dưỡng là được.

Chính vì biết tính ý của giống hoa này, nên ngày nay người ta trồng Hồng không cần đặt trọng vẹn niềm tin vào đất, vì tự chế ra một chất liệu trồng khác gọi là **giá thể**.

Chất liệu nhân tạo này do có độ nhẹ, xốp vừa giúp cho bộ rễ vốn yếu của cây Hồng có nơi bám víu vào mà phát triển, lại vừa là một thứ phân giúp cho

cây có thêm thức ăn mà tươi tốt. Chất liệu dùng làm giá thể gồm có trấu, rơm vụn, mạt cưa, than bùn, than trấu, hạt nhựa nhỏ, gạch loại xấu có độ xốp được đập nhỏ ra như cát... Chất liệu này có ba yếu tố cần thiết cho sự sinh trưởng của hoa Hồng là nhẹ xốp, thoáng và giữ ẩm.

Tất nhiên, chỉ có giá thể không thối, không thể trồng được hoa Hồng. Ta chỉ nên sử dụng nó chừng 1/3 hay 1/4 mà thôi, phần còn lại là đất và phân hữu cơ, và một ít phân vô cơ, thì mới đủ dinh dưỡng cho cây Hồng sống được.

Hoa Hồng kị đất nhiễm phèn, nhiễm mặn. Ngay nguồn nước tưới mà nhiễm phèn, nhiễm mặn cũng không thể dùng tưới cho hoa Hồng, vì sẽ ảnh hưởng xấu đến sự sinh trưởng của cây. Vì vậy, chúng ta không ngạc nhiên khi thấy ở Gò Vấp hay Sa Đéc có làng hoa nổi tiếng vì nguồn nước tưới ở những nơi ấy nước ngọt quá tốt.

Cây hoa Hồng chịu sống trên vùng đất cao, nơi có tầng đất mặt dày trên 30cm. Ở những vùng đất thấp trũng, muốn trồng Hồng phải lên liếp. Liếp cao hay thấp là tùy vào thế đất trũng nhiều hay trũng ít. Nếu không lên liếp chỉ có cách trồng vào chậu, vào bồn xôn xao lên.

Tuy nhiên, đất trũng mà có hệ thống thoát nước tốt vẫn trồng được hoa Hồng. Hoa Hồng không thích hợp với môi trường thường nước.

Hồng không chịu rợp, càng trồng nơi quang đãng có nắng chiếu suốt ngày mới tốt. Vì vậy, đất trồng Hồng chung quanh không nên có cây cao bóng cản, tàn lá che rợp.

Tuy chịu nắng nhưng không chịu đất khô cằn, do đó muốn cho Hồng sống tươi tốt, ta phải tưới nhiều cho đất lúc nào cũng giữ độ ẩm. Thường thì ngày phải tưới 2 lần : sáng, chiều suốt trong mùa nắng hạn. đất thiếu ẩm cây không sung, hoa không to...

Đất trồng Hồng phải là *đất sống*, có nhiều sinh vật, vi sinh vật, các động vật bậc thấp như giun, dế sống cộng sinh với đất mới tốt. Lúc sống chúng liên tục đào hang xé rãnh chằng chịt giúp đất được tơi xốp thông thoáng. Khi chết, xác chúng tạo nên những chất khoáng cần thiết nuôi cây. Đó là chưa nói đến những chất chúng bài tiết ra cũng góp phần làm cho đất thêm màu mỡ.

Chính vì lẽ đó, nên khi lập vườn trồng Hồng dù rộng hay hẹp, dù là đất cũ hay đất mới ta cũng nên cải tạo lại đất. Phải cày cuốc cho sâu, phải lật đất lên phơi ra ngoài nắng gió nhiều ngày cho đất hả hết những khí độc, đồng thời cũng nhờ ánh nắng mặt trời đốt hết những mầm mống dịch hại cho cây trồng ẩn chứa trong đất.

Bước kế tiếp là bừa kĩ hoặc đập đất cho tơi nhuyễn, lặt bỏ hết các tạp chất, cỏ dại... Càng cày

bừa cuốc xới kĩ thì dù đất hoang cũng trở thành đất thuộc. Ngay loại đất ba dan, đất xám, đất pha sét mà được cải tạo kỹ như vậy cũng trồng được hoa Hồng.

Nhưng ta phải bón lót, bón thúc đầy đủ để cây sống tươi tốt, và hoa nở đạt mức yêu cầu, đúng với ý muốn của mình.

NHÂN GIỐNG CÂY HOA HỒNG

Trồng hoa Hồng có hai cách để nhân giống: nhân giống hữu tính và nhân giống vô tính.

Nhân giống hữu tính là cách gieo hột để có cây con mà trồng. Còn nhân giống vô tính là cách chiết cành, ghép cành và giâm cành...

Cây hoa Hồng nhân giống theo cách hữu tính cũng dễ, không tốn kém công sức cũng như tiền của, sản xuất được nhiều cây con, nhưng đa số cây con lại không mang được những đặc tính tốt của cây cha mẹ. Đó là điều không ai trong chúng ta cảm thấy hài lòng. Mặt khác, thời gian từ khi hoa của cây Hồng mẹ thụ phấn đến khi hột già để gieo xuống đất phải mất một thời gian khá dài: khoảng 6 tháng ! Đó là chưa nói đến việc thụ phấn cũng không phải là việc giản đơn, dễ làm.

Còn cách chiết cành, ghép cành và giâm cành tuy đòi hỏi chút công sức, sự khéo léo tay, lai tạo được ít cây con, nhưng những cây lai tạo được thường mang đúng những đặc tính tốt của cây mẹ. Chính vì ưu điểm này mà ngày nay, ít ai nghĩ đến việc nhân giống Hồng theo cách hữu tính nữa.

Tuy vậy, chúng tôi cũng xin đề cập sơ qua cách thức nhân giống hữu tính của hoa Hồng để quý vị nào mới bước vào nghề nắm bắt được cách thức.

I. NHÂN GIỐNG HỮU TÍNH :

Ngày xưa, người mình trồng hoa Hồng cũng bằng cách gieo hột (để mặc cho côn trùng như ong bướm đến hút mật hoa giúp hoa thụ phấn lấy), và cũng thành thạo đến cách giâm cành, chiết cành. Chỉ có điều ai kinh nghiệm nhiều thì cây con lai tạo có khả năng sống với tỉ lệ cao, còn người ít kinh nghiệm thì gặt hái kết quả ở mức... khiêm nhượng !

Như quý vị đã biết, cây hoa Hồng là giống cây có hoa lưỡng tính : nhị đực và nhụy cái nằm chung một hoa. Nhụy cái là một bầu lớn nằm giữa hoa (duy nhất chỉ một nhụy), còn nhị đực thì số nhiều vây quanh nhụy cái.

Nói rõ ra, nhị hoa là cơ quan sinh dục đực, và nhụy hoa là cơ quan sinh dục cái.

Nhị hoa nhỏ mang bao phấn trong chứa nhiều phấn hoa. Còn nhụy hoa gồm có bầu nhụy khá to, trên bầu nhụy là đầu nhụy, nơi sẽ tiếp nhận phấn của nhị đực để thụ phấn.

Thông thường, nhị đực và nhụy cái của một hoa ít khi “chín” cùng một lúc, cho nên chúng thường thụ phấn chéo nhờ vào côn trùng vô tình mang phấn của hoa này sang “gieo” cho nhụy hoa khác. Thế nhưng,

nếu nhỡ vào cách thụ phấn này thì ta làm sao có được cây Hồng lai đẹp như ý mong muốn !

Vì vậy, ta phải tiến hành cách thụ phấn nhân tạo như sau :

- Trước tiên, ta lựa những cây Hồng mang những đặc tính tốt như sai hoa, hoa to và thơm, hợp khí hậu, ít sâu bệnh... để làm cây giống.

- Bước kế tiếp là lựa trong số những cây mẫu đó, những cây nào làm "cây đực" và cây nào dùng làm "cây cái". Với "cây đực" thì chỉ dùng đến túi phấn của nó không thôi. Với "cây cái" thì chỉ dùng bầu nhụy không thôi.

Nói rõ hơn :

- Với "cây đực" ta cắt hết các bao phấn (hay túi phấn) đem chứa vào một cái lọ khô ráo. Các bao phấn này khi chín sẽ bung hết các hột phấn ra. Những hột phấn này bên trong chứa một ít nhựa dẻo, đó là "tinh dịch" truyền nòi giống...

- Với "cây cái" ta cũng cẩn thận cắt bỏ hết các bao phấn của nhị đực ra, chỉ留下 lại phần nhụy (tức bầu noãn). Sau đó, dùng bao ni lông trùm kín phần nhụy này lại, ngăn ngừa côn trùng mang nhị đực của các hoa khác đến...

Chờ khi nhụy hoa cái "chín", ta bóc bao ni lông ra, rồi khéo léo tìm cách đưa phấn hoa đực (để trong lọ) cho "tiếp xúc" với đầu nhụy. Cần rắc phấn nhị đực

dính nhiều vào đầu nhụy cái để sự thụ phấn có kết quả tốt.

Nếu việc thụ phấn nhân tạo này thành công, bầu noãn của hoa sẽ có màu xanh và phát triển lớn dần. Thường thì ba tháng sau hột đã già, mỗi bầu noãn chứa số lượng hột không nhất định, có thể chỉ một hai, mà cũng có thể đến vài ba chục hột. Hột sau khi gieo xuống đất sẽ nẩy mầm trở thành những cây Hồng con lai, mang đặc tính chung của cả cây cha lẫn cây mẹ.

Tất nhiên, quý vị sẽ có sự ghi chép cẩn thận, để sau này biết được “gia phả” của chúng. Nếu cây lai vừa ý thì ta tiếp tục nhân giống tiếp, còn ngược lại ta sẽ không dùng hai giống cây trên làm cây cha mẹ nữa mà dùng cây khác để thí nghiệm...

Công việc thụ phấn nhân tạo không khó lăm, nhưng phải nói là nhiều khê, việc tiến hành đến đâu ta phải ghi chép cẩn thận. Vì vậy, chỉ người săn thú đam mê mới đủ hứng khởi để theo đuổi từ công đoạn đầu đến công đoạn cuối....

III. NHÂN GIỐNG VÔ TÍNH :

Trồng Hồng theo phương pháp nhân giống vô tính là tạo cây Hồng con bằng nhiều cách: chiết cành, ghép cành hoặc giâm cành. Phương pháp này tuy có tốn thời gian và công sức, nhưng được điều lợi là cây con mang những đặc tính tốt y như cây mẹ vậy. Điều này đã đem lại sự hài lòng rất lớn đối với nghệ nhân chơi cây kiểng, và Ông bà mình cũng đã biết áp dụng từ lâu.

A/ Cách chiết cành :

Chiết có nghĩa là bẻ gãy. Chiết cành là phương pháp tách rời cành ra khỏi cây hoa Hồng mẹ để tạo ra một cây mới. Công việc chiết cành rất dễ, nhưng phải áp dụng đúng kỹ thuật mới thành công.

Có hai cách chiết cành :

1/ Cách giản dị nhất, đỡ tốn công nhất là chọn một cành dài vừa ý gần sát gốc, lấy đoạn cuối cành có chiều dài khoảng 20 phân, cắt ra một khanh vỏ dài chừng 2 phân. Điều cần là phải cạo cho sạch hết lớp vỏ này thì đoạn chiết mới ra rễ. Việc kế tiếp là uốn cong cành xuống, sao cho nơi bị tróc vỏ tiếp giáp sát mặt đất (nếu chôn vùi xuống đất lại càng hay), đắp đất phủ lên trên, rồi dùng que tre cắm xuống đất gài qua lại để giữ chặt cho cành Hồng nằm yên đúng vị trí như vậy... Nếu chiết vào mùa mưa thì khởi tưới, nhưng nếu gặp lúc nắng hạn thì mỗi ngày nên tưới vào ụ đất chiết đó một vài lần để đất được ẩm giúp cây mau ra rễ. Chiết theo cách này chỉ độ ba tuần là chỗ chiết đã ra rễ, cắt rời cành trồng được. Tốt nhất là sau 2 tuần tính từ ngày bóc vỏ, ta nên cẩn thận thăm dò xem tình trạng ra rễ của cây ra sao...

2/ Trước hết ta nên chọn một cành to bằng chiếc đũa ăn cơm, không già lão mà cũng không được non lão của cây Hồng mẹ mà ta biết chắc là nó có những đặc tính tốt. Cành chiết chỉ cần có độ dài từ 15 cm

đến 20 cm là vừa. Cành chiết mà dài quá cây con sau này sẽ cao lêu nghêu, trong khi bộ rễ nó còn yếu không đủ sức nuôi cây.

Ngay chỗ định chiết, ta dùng dao bén bóc rời ra một khanh vỏ rộng 2 phân. Sau đó dùng hỗn hợp đất trộn với phân bò khô ốp quanh nơi vừa bóc vỏ tạo thành bầu chiết to bằng trái cau cho cây ra rễ. Bên ngoài bầu, dùng một miếng ni lông trắng nhô quấn quanh bầu chiết sao cho vừa chặt vừa kín là được. Hai đầu bầu chiết phải dùng dây ni lông cột chặt để nước mưa cũng như nước tưới không xâm nhập được vào bên trong. Thế là xong việc.

Nhờ vào sự ủ kín nên bên trong bầu có được độ ẩm cần thiết giúp cây ra rễ nhanh. Khoảng nửa tháng sau khi chiết, ta đã thấy nhiều rễ con màu trắng xuất hiện, nhưng tốt nhất phải chờ thêm một tuần nữa mới dùng dao bén cắt lìa cành chiết ra đem trồng xuống đất hay vào chậu kiểng.

Chiết cành theo cách này hàng ngày không phải tốn công tưới nước vào bầu chiết.

Ta có thể dùng hỗn hợp đất và phân bò bằng rễ cây lục bình cũng được. Rễ cây lục bình cần phải ngâm trong nước sạch trước một ngày cho thật sạch phèn sau đó phơi khô. Trước khi sử dụng thì nhúng nước cho mềm, vắt ráo nước rồi mới bó quanh chỗ cành vừa bóc vỏ. Tất nhiên bên ngoài vẫn dùng miếng ni lông quấn chặt và cột dây hai đầu bầu chiết như trên.

Cây Hồng chiết cành bộ rễ rất yếu, vì vậy sau khi cắt rời khỏi cây mẹ ta nên đặt vào bầu ương (để trong mát, môi trường sống nhiều dinh dưỡng, chăm sóc kỹ) trong vài tuần để bộ rễ được già dặn, rồi mới bunting ra trồng thẳng vào chậu hay ra vườn.

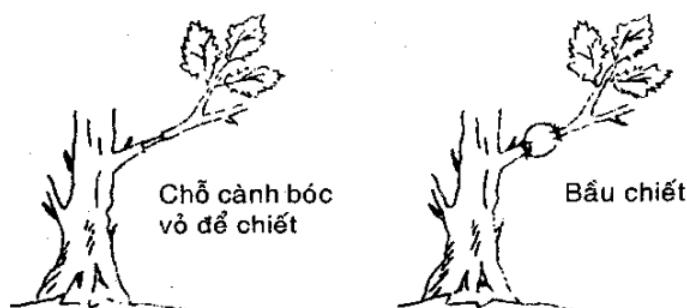
Thời gian đầu, ta nên dùng những que tre chống làm giá đỡ cho cây con đứng vững trước sức càn lướt của mưa gió.

Sau hai tháng tính từ ngày chiết, cây Hồng con bắt đầu nở hoa. Ta nên nuôi những mầm mới để cây có bộ tán mạnh hơn, vì cây Hồng chiết thường sinh trưởng yếu, và kém... tuổi thọ, do bộ rễ yếu.

Đoạn cành bóc vỏ

Đắp đất lên chỗ
chiết cho ra rễ

B/ Cách ghép :

Hồng có cây ra hoa đẹp, có cây ra hoa xấu. Với cây ra hoa đẹp, nhà vườn dùng dao bén có mũi nhọn để tách rời chồi non, mắt ghép, hay một đoạn cành, đoạn thân non, đem ghép vào cây ra hoa xấu nhưng có thân khỏe. Nếu ghép thành công thì chồi, mắt ghép... của cây hoa đẹp sẽ là những cành mới của cây hoa xấu, nhận gốc của cây ra hoa xấu sẽ là gốc của mình vì khi việc ghép mắt hay ghép chồi thành công thì dần dần các thân nhánh của cây hoa xấu sẽ được cắt bỏ hết, để gốc ghép dồn sức nuôi những mắt ghép mới mà thôi.

Với cây hoa Hồng có nhiều cách ghép : ghép mắt, ghép áp, ghép nêm, ghép xuyên thân.

1/ *Ghép mắt* : Muốn thực hiện việc ghép mắt thì ta phải dùng một cây Hồng khỏe mạnh làm *gốc ghép*, và tách *mắt ghép* từ cây Hồng mẹ, tức là cây Hồng giống tốt, hoa đạt tiêu chuẩn.

- *Gốc ghép* : Gốc ghép phải mạnh thì cây Hồng ghép sau này mới sống được.

Thường thì các nhà vườn dùng cây HồngẠI làm gốc ghép, vì giống này sinh trưởng tốt, cây sống lâu năm lại sai hoa. Muốn tạo gốc ghép không có gì tốt hơn là cắt cành HồngẠI ra từng khúc có chiều dài khoảng 20 cm (lựa những cành to hơn chiếc đũa ăn cơm một chút và không già quá, cũng không được non quá), sau đó đem giâm vào vườn ươm, hoặc vào chậu

kiểng cũng được. Sau hai tháng, chúng ra rễ và đâm tược. Cây ở vào tuổi này đã sẵn sàng làm gốc ghép.

- *Mắt ghép* : Mắt ghép được tách ra từ nách lá của cây Hồng mẹ. Nên làm việc này từ lúc sáng sớm hoặc xế chiều, khi khí trời mát mẻ. Và hẽ tách mắt ghép ra là phải đem ghép ngay vào gốc ghép mới tốt.

Muốn tách mắt ghép ra khỏi cây mẹ, ta nên dùng dao bén nhọn xắn ra. Nên chọn những mắt nào đã lộ chồi non, khi chồi sống sẽ có lực mà phát triển mạnh. Một cành Hồng mẹ có thể tách ra được từ vài ba đến năm bảy mắt ghép...

- *Cách ghép* : Chọn một nơi trên gốc ghép để ghép mắt, dùng mũi dao nhọn rạch hình chữ T có bề cạnh cỡ 1 cm ở ngoài lớp vỏ. Kế đó là tách hai mép vỏ rộng ra để nhét vừa vặn mắt ghép vào. Xin lưu ý mắt ghép khi tách ra khỏi cây Hồng mẹ, nên gọt lớp vỏ chung quanh mầm chồi theo hình tam giác, và bề cạnh cũng cỡ 1 cm. Điều cần là phải tách bỏ những thớ gỗ, nếu còn dính vào mắt, và cố gìn giữ đừng để cho mắt ghép bị giập. Lúc ghép cần đặt chồi hướng lên trên.

Sau khi đặt gọn mắt ghép vào gốc ghép, ta dùng dây ni lông cột chặt lại chiều vòng (trừ phần mắt ghép ra) để tránh nước mưa cũng như nước tưới xâm phạm vào. Độ nửa tháng sau đó, ta mở dây cột, nếu thấy mắt ghép xanh tươi là nó đã sống. Trong trường hợp này, nơi ghép đã được liền lặn vì nhựa cây đã bít kín, cho nên từ đó ta yên tâm tưới nước vào chỗ ghép.

2/ *Ghép áp* : Ghép áp là áp hai cành Hồng của 2 cây khác nhau, để rồi cuối cùng cây có gốc khỏe mạnh sẽ nuôi cành của cây cho hoa đẹp. Muốn thực hiện, trước tiên ta đặt hai chậu Hồng gần sát nhau. Một cây rất sung sức nhưng hoa xấu, còn cây kia có hoa đẹp và là giống quý. Nên chọn mỗi cây một cành có kích thước như nhau (hay gần bằng nhau) cho chúng kề sát nhau. Ngay đoạn chúng có thể cọ xát nhau, ta dùng dao bén cạo sạch vỏ rồi áp chặt chúng vào nhau. Việc làm tiếp là dùng dây ni lông cột chặt chỗ áp sát đó. Xong, ta cắt bỏ phần ngọn của cây có hoa xấu để cho nó dồn sức nuôi cành mới. Độ ba tuần sau ta cắt rời thân cây có hoa đẹp, chỉ chừa lại đoạn cành ghép mà thôi. Thế là gốc Hồng ra hoa xấu trước đây, bây giờ đã có hoa đẹp.

3/ *Ghép nêm* : Dùng cây Hồng dai khỏe mạnh, nhưng hoa không đạt tiêu chuẩn để làm gốc ghép. Còn cành ghép được lấy từ cây Hồng mẹ có hoa to và sai hoa. Điều cần là hai đoạn cành này phải to ngang nhau. Việc ghép nêm tiến hành những bước như sau:

- Chọn cành gốc ghép rồi tuốt hết lá, cắt bỏ phần ngọn còn non, rồi dùng dao bén vặt sâu vào theo hình chữ V.

- Cách dùng để ghép được vặt hình lưỡi búa.

- Sau cùng đút đầu nhọn của lưỡi búa lọt khít vào hình chữ V của gốc ghép là được. Bên ngoài, dùng

dây ni lông cột chặt lại để giữ yên chỗ nối. Khoảng ba tuần sau chỗ ghép nêm sẽ liền lặn với nhau, và từ đó cây gốc ghép sẽ nuôi cành có hoa đẹp.

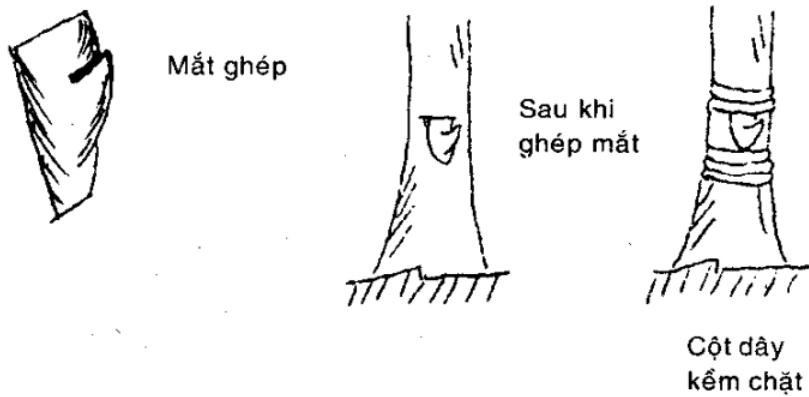
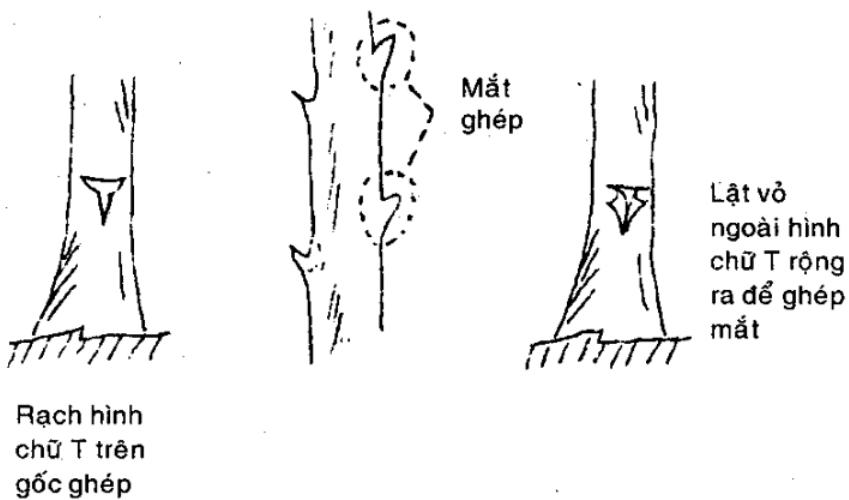
Điều yêu cầu là phải “gọt đẽo” cho khéo tay để chỗ ghép vừa khít khao. Và sau đó phải cột cách nào để giữ cho mối ghép không bị nhúc nhích mới liền lặn được.

4/ *Ghép xuyên thân* : Đặt hai chậu Hồng một cho hoa xấu nhưng sung sức, và một cho hoa đẹp gần nhau, rồi chọn hai cành có độ lớn bằng nhau. Bên cành Hồng hoa xấu (làm gốc ghép); chọn một chỗ định ghép, rồi dùng dao lưỡi mỏng, có mũi nhọn đậm xuyên thủng ngay giữa lõi gỗ. Còn bên cành Hồng cho hoa đẹp định làm cành ghép phải trảy bỏ hết lá rồi chọn nơi định ghép để vặt bỏ một đoạn vỏ chừng 0,5cm dọc hai bên cành. Sau đó, xỏ cành ghép xuyên qua thân cành gốc ghép, sao cho chỗ vặt vỏ nằm gọn trong thân của cành gốc ghép.

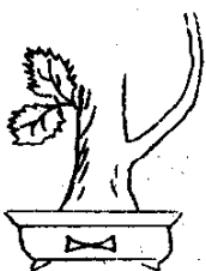
Việc sau cùng là dùng dây ni lông cột chặt và kín chỗ ghép đó. Độ ba tuần sau, tháo dây mà thấy chỗ ghép liền vỏ là coi như thành công. Công việc cuối cùng là cắt rời đoạn cành ghép rời khỏi cây hoa đẹp, để nó sống nhờ vào cây Hồng làm gốc ghép...

Tóm lại, trong bốn cách ghép mà chúng tôi vừa trình bày thì chỉ có ghép mắt là được thông dụng nhất, vì dễ ghép và ít có trường hợp bị xui rủi.

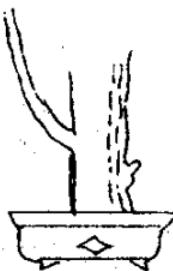
CÁCH GHÉP MẮT

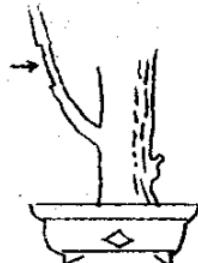
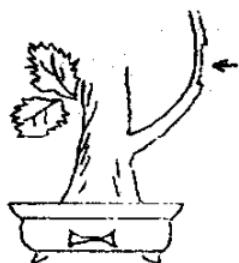
GHÉP ÁP

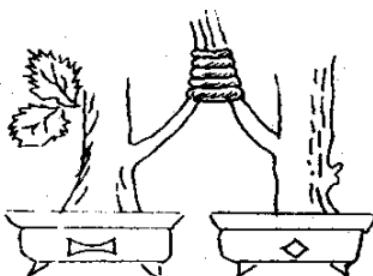
Cây gốc ghép

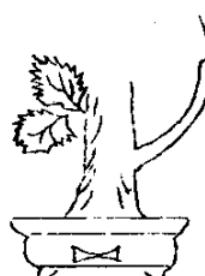
Cây cành ghép

Vị trí hai cành sẽ
ghép áp phải vặt vỏ

Đặt hai chàu sát nhau
để hai cành áp sát

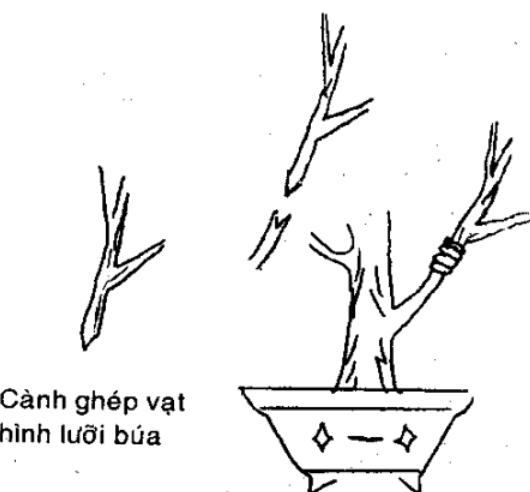
Sau khi ghép xong
chỗ ghép nổi cộm lêr

GHÉP NÊM

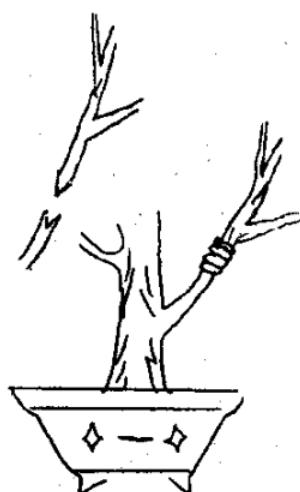
CÁCH 1 :

Cành ghép vặt
móng chữ V

Cành ghép vặt
hình lưỡi búa

Hai mối ghép khít rói
cột dây bên ngoài

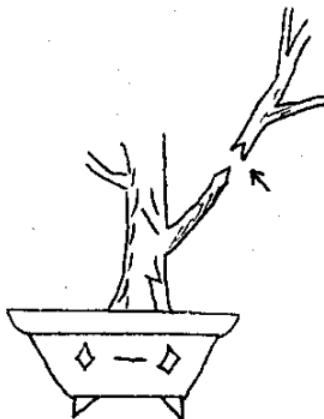
CÁCH 2 :

Cành gốc ghép
vặt lưỡi búa

Cành ghép vặt
móng chữ V

Hai mối sẽ ráp khít lại sau
đó mới cột dây bên ngoài

C. Cách giâm cành :

Giâm cành cũng là một cách nhân giống vô tính đối với cây hoa Hồng. Tuy nhiên, cành được đem giâm phải là cành của cây Hồng mẹ có những đặc tính thật tốt như siêng hoa, và hoa đạt chất lượng đến mức quí ai cũng muốn chọn trồng. Thế nhưng, không phải giống Hồng nào cũng có khả năng giâm cành thành công mỹ mãn được. Có giống cắt cành đem giâm dù trong môi trường tốt nhất cũng không bao giờ ra rễ. Nó có thể sống một thời gian ngắn, cũng nẩy chồi xanh tươi như những cành giâm khác, nhưng khi phần nhựa tích chứa ít ỏi bên trong cành bị cạn kiệt thì “cây” tự động chết. Nếu nhổ lên ta sẽ không tìm thấy một cọng rễ nào !

Vì vậy cây Hồng giống để lấy cành giâm phải thuộc giống Hồng có khả năng giâm cành ra rễ được.

Giâm cành có nghĩa là dùng một khúc cành của cây Hồng mẹ khỏe mạnh (lựa khúc không già quá và cũng không non quá) có chiều dài khoảng 15 phân và không cần to (chỉ bằng chiếc đũa ăn cơm là vừa). Như vậy, một cành của cây Hồng mẹ có thể cắt ra được nhiều khúc làm hom giống. Nên cắt khúc với dao mỏng lưỡi và thật bén, vết cắt cho ngọt mới tránh bị giập, vì vết cắt bị giập thì dễ bị hư thối.

Sau khi làm liếp ương đâu vào đó, bón phân tươi nước đủ ẩm là có thể thực hiện việc giâm cành. Khoảng cách giữa hai hom giống từ 10 cm đến 15 cm là vừa.

Nếu muốn, ta có thể chấm đầu “gốc” cành giâm vào thuốc kích thích ra rễ như Atonic, Boutormone... có bán trên thị trường, trước khi cắm xuống đất.

Kỹ thuật cắm hom giống là dùng một cái que bằng chiếc đũa thọc sâu xuống đất độ 2 cm rồi mới cắm hom giống vào lỗ đó. Trồng sâu hơn khó ra rễ. Hom có thể trồng thẳng hoặc trồng nghiêng đều được.

Việc giâm cành nếu thực hiện trong mùa mưa rất tốt, vì đỡ công tưới. Nhưng, nếu giâm trong mùa nắng thì phải siêng tưới để giữ ẩm thường xuyên cho đất, và tưới theo cách phun sương với tia nước thật nhỏ mới tốt. Trong mùa nắng nên giâm cành vào chỗ rợp, có bóng râm, nếu không bên trên phải làm giàn che.

Chỉ khi nào cành giâm đã ra rễ khá dài, cây đã đủ sức tự nuôi sống được như những cây bình thường khác thì lúc đó mới cho nó tiếp xúc dần với ánh nắng trước ít sau nhiều....

KỸ THUẬT TRỒNG HOA HỒNG

Cây hoa Hồng cho Hoa với màu sắc vừa đẹp vừa sang, lại tỏa hương thơm dễ chịu nên ai cũng thích ngắm, thích trồng.

Từ Đông sang Tây, thường thì chỉ có phái nữ là giới thích hoa, nhưng với hoa Hồng thì đặc biệt không những có ma lực lôi cuốn cả nam giới, mà còn đón nhận được sự ưa chuộng của mọi người, mọi giới, mọi lứa tuổi, và, đáng hãnh diện hơn là... mọi dân tộc trên trái đất này !

Đừng nói chi đến Nữ hoàng Cléopâtre, đến Hoàng đế Charlemagne, hay bà vợ tuyệt thế giai nhân của Vị Thiên tài quân sự Pháp napoléon là bà Joséphine Bonaparte... mà tất cả chúng ta, nếu có khoảnh đất đai dư thừa quanh nhà, chắc chắn ta cũng trồng Hồng để ngắm như họ.

Bằng chứng hiển nhiên đã cho thấy đó, từ thành thị đến thôn quê, từ đồng bằng lên cao nguyên, từ Nam ra Bắc, hoa Hồng được coi là giống hoa được mọi nhà trồng làm cảnh nhiều nhất, so với nhiều giống hoa khác. Mặc dầu ai cũng biết, hoa Hồng khó trồng, nếu lơ là trong việc chăm sóc là cây hoa quý sẽ dễ

xuống sức ngay... Và nếu trồng không đúng kĩ thuật, cây hoa sẽ chết. Ai đã từng trồng hoa Hồng chắc đã có lần “thẩm thía” đến chuyện này...

- Địa điểm trồng Hồng thích hợp :

Như quý vị đã biết, cây hoa Hồng có xuất xứ từ vùng Địa Trung Hải, thích hợp với khí hậu ôn đới, đồng thời cũng thích nghi được thời tiết lạnh giá đến công xương. Tại nước ta, loại khí hậu này chỉ có ở một số tỉnh ngoài Bắc, và vùng cao nguyên Đà Lạt, nơi được mệnh danh là thành phố của sương mù. Có thể nói, Đà Lạt là vùng đất lí tưởng nhất để cây hoa Hồng sinh trưởng tốt.

Nếu có một dịp nào đó quý vị đặt bước lăng du lên thăm xứ “hoa Anh Đào” này, ngoài những vườn Hồng thắm tươi khoe sắc được trồng ở trong vườn, trong rãy, ta còn được thích thú với những cây Hồng mọc đơn lẻ bên vệ đường, hoặc cạnh hàng rào... Những cây Hồng dại nhưng không dại đó vẫn sơn sơ khoe sắc mà có cần đến bàn tay người đến chăm sóc đâu !

Thế nhưng, nếu được bưng về trồng ở đồng bằng thì nó lại trở chứng “nắng không ưa mưa không chịu”...

Nói thì nói vậy, chứ khắp nước ta nơi nào lại không trồng được Hồng ? Với những cây hoa Hồng mới nhập về thì còn ... lạ phong thổ, còn những giống Hồng đã góp mặt từ lâu thì lại tỏ ra không quá... khó tánh khó nết. Có điều trồng nơi nào có khí hậu thích

hợp hơn, nguồn nước tươi ngon ngọt hơn thì cây dễ sống hơn, ít tật bệnh hơn...

- Cây Hồng thích nắng nhiều :

Đa số giống hoa Hồng thích trồng nơi có nắng nhiều, chứ không thích trồng vào chỗ rợp, nơi có tàn cây lớn che phủ. Thời gian trong ngày mà được ánh nắng chiếu vào khoảng tám chín giờ là tốt nhất. Nắng sáng, trưa, chiều đều tốt; nắng trực xạ vẫn chịu được, nhưng, nếu nắng gắt quá môi trường sống thiếu ẩm thì Hồng cũng héo lá, héo hoa.

Nếu trồng vào nơi có thời gian rọi nắng ít trong ngày, cây hoa Hồng vẫn sống được, nhưng phát triển chậm, cây có nhiều lá, ít hoa, và sắc hoa cũng lợt lạt. Có một số giống, trồng vào vùng thiếu nắng lại có khuynh hướng vươn thân lên cao trông khẳng khiu quá xấu. Đa số giống Hồng trồng nơi thiếu ánh nắng cần thiết lại dễ bị sâu bệnh tấn công.

Được sống trong điều kiện có ánh nắng chiếu đầy đủ cây hoa Hồng sinh trưởng tốt, ít sâu bệnh, cho hoa nhiều, màu hoa sáng đẹp... Nhưng điều này không có nghĩa là cây Hồng phát triển tốt trong mùa nắng. Những tháng nắng gay gắt, không khí oi bức ngộ ngộ, cây Hồng đòi hỏi phải được tưới nhiều nước, và tưới nhiều lần trong ngày, nếu không hoa sẽ mau tàn lá có khi phải rũ xuống vì mất nước.

- Cây Hồng không thích mưa nhiều :

Mùa mưa khí trời mát mẻ, dù thiếu tưới cây cối cũng xanh tươi. Cây hoa Hồng trong mùa mưa phát triển nhanh, cành lá tươi tốt, nhưng ra ít hoa. Hoa gấp mưa lại mau tàn. Mùa mưa là mùa sâu bệnh có cơ hội tốt để tấn công liên tục lên tất cả các bộ phận của cây hoa Hồng. Vì vậy, đến mưa là nên xịt thuốc trừ sâu rầy theo định kì hàng tháng để ngăn ngừa sâu bệnh. Đó là việc cần làm đối với những ai trồng Hồng dù ít hay nhiều. Mưa dễ gây úng thủy, và cây Hồng thì “khắc” với chuyện này.

- Tránh úng thủy :

Mùa mưa ở nước ta phải nói là ... dồi dào. Tại miền Nam có 2 mùa mưa, nắng rõ rệt, mùa mưa kéo dài từ cuối tháng tư đến hết tháng 11. Đầu mưa và cuối mưa thì còn “nhập nhằng” mưa nắng lai rai, nhưng vào khoảng tháng sáu đến tháng tám Âm lịch thì gần như ngày nào cũng mưa. Còn tại miền Bắc, mùa mưa mùa nắng trong năm không phân chia rõ rệt; vào những tháng đáng lẽ trời nắng lại sinh ra mưa phùn... Nước mình mưa nhiều vì là vùng nhiệt đới.

Cây hoa Hồng thích được tưới nước phủ phê trong mùa nắng, nhưng lại không chịu sống với nước ngập. Nơi trồng Hồng, chỉ cần ngập gốc một buổi cây đã héo lá, xụ cành. Nếu ngập suốt ngày thì chắc chắn cây sẽ chết vì thối rễ.

Để tránh trường hợp này, trồng Hồng ta phải trồng nơi cao ráo. Hễ gắp đất thấp thì phải lên liếp, lên luống trồng. Phải khai mương rãnh để phòng ngừa lúc mưa to nước được thoát đi hết. Ngay việc trồng Hồng trong chậu kiểng, cũng phải cẩn thận kê chậu kiểng lên cao khỏi mặt đất, và thường xuyên theo dõi việc thoát nước của chậu qua những lỗ thoát ở dưới đáy chậu ra sao.

Hoa Hồng phát triển bộ rễ khá nhanh, những cây trồng lâu năm trong chậu, rễ cây có thể xum xuê mọc bít kín các lỗ thoát nước ở đáy chậu. Thỉnh thoảng ta nên dùng cái que nhỏ làm thông các lỗ thoát nước đó, và nhất là cứ một hai năm một lần ta chịu khó thay đất mới vào chậu vừa cung cấp thêm chất dinh dưỡng cho cây, vừa nhân dịp đó tẩy bớt các rễ già nua để trẻ trung hóa cho cây...

- Cây Hồng thích gió nhẹ :

Hoa Hồng thích nghi với nơi thông thoáng, có gió nhẹ. Trồng vào nơi này cây Hồng trồng sơn sơ khỏe mạnh. Nhìn cây Hồng với những đóa hoa rung rinh trong gió thoảng, ta có cảm tưởng như cây đang reo vui, đang đùa giỡn. Nếu trồng vào nơi không thông thoáng, cây phát triển chậm. Nhưng, nếu nơi gió to quá thì trồng Hồng lại không thích hợp. Gió to sẽ càn lướt cây Hồng, khiến gốc thường xuyên bị lung lay dẫn đến kiệt sức dần, và hoa cũng chóng tàn.

Với những tháng có mưa to gió lớn, ta nên cẩn thận cắm nhiều que tre để chống đỡ thân và nhánh Hồng khỏi bị gió làm nghiêng ngả. Que nên cắm sâu xuống đất để tạo thế vững chắc, và cột cành Hồng vào những que tre đó bằng dây để giữ cho cây có thể đứng vững.

- *Trồng Hồng phải tưới nước :*

Cây hoa Hồng thích sống ngoài nắng, nắng trong ngày càng chiếu nhiều càng tốt. Trời nắng sẽ làm cho môi trường trồng Hồng bị thiếu nước, và nước trong thân cây Hồng cũng bốc hơi... Vì vậy cung cấp nước tưới cho cây Hồng là việc phải làm hàng ngày. Trong mùa nắng nên tưới mỗi ngày hai lần, sáng và chiều. Tưới cho mát cây, tưới cho thật ẩm đất (nhưng đừng để trương nước). Buổi trưa nắng gắt có thể tưới thêm một cữ nữa, nhưng phải tưới nhiều, vì nếu tưới quá ít nước sẽ làm cho đất nóng thêm lên làm tổn thương đến bộ rễ. Đôi khi vì đó mà dẫn đến việc cây Hồng phải chết héo một cách đáng tiếc ! Buổi tối không nên tưới Hồng, vì sẽ tạo môi trường tốt cho các loại nấm xâm nhập.

Vào mùa mưa, trong những ngày nắng gắt, ta mới tưới cho Hồng. Sau cơn mưa to, nên ra tận nơi quan sát kĩ xem nơi trồng Hồng có bị ngập úng hay không. Nếu có phải tìm biện pháp tháo nước cho bằng hết. Với Hồng trồng chậu kiểng cũng không để gấp cảnh úng thủy.

Trên đây là những điều khái quát nói về đặc tính của cây hoa Hồng. Nếu chúng ta ứng dụng đúng những điều đó thì sẽ có nhiều cơ may gặt hái được thành công trong việc trồng hoa Hồng.

- *Trồng Hồng tại thành phố :*

Ở thành phố đất hẹp người đông, nhà cửa san sát nhau, nhà nào may mắn có được một khoảnh sân nhỏ cũng phải dành cho nhiều công việc, trong đó có việc để xe ...

Thế nhưng, “khéo ăn thì no, khéo co thì ấm” sống tuy chật chội, nhưng ta vẫn có thể tìm ra những nơi thích hợp để có một “góc” trồng cây cảnh để ngắm đỡ buồn...

Ai cũng biết, cuộc sống mà không có cơ hội được gần gũi với thiên nhiên thì rất chán ngán. Sống như vậy dù giàu sang cách mấy vẫn vô vị, không vui. Vì vậy, nếu nuôi được con thú, trồng được cây hoa để lúc rỗi rãnh được vuốt ve, được nhìn ngắm thì không còn gì sung sướng cho bằng ! Đời sống của người thành phố vốn là vậy.

- *Trồng tại sân :*

Nếu nhà có một khoảnh sân thì tuyệt. Ta có thể “thu xếp” để chừa ra một góc nào đó, bên phải hay bên trái cũng được để trồng một vài bụi Hồng. Nếu sân lót gạch hoặc tráng xi măng thì ta có thể kê vài ba chậu kiểng. Miễn sao nơi trồng Hồng thông thoáng

là được. Trồng Hồng không đòi hỏi chậu kiểng phải to, đường kính mặt chậu khoảng 25 cm - 30 cm là đủ. Nếu chậu hẹp thì năng thúc phân, tưới nhiều lần ...

- Trồng ở hàng ba :

Hàng ba là một ... “khoảnh sân” nhỏ ở trước nhà. hàng ba thường chật hẹp, lại là nơi vốn được tận dụng tối đa để chất chứa nhiều thứ đồ đặc linh kỉnh, mặc dầu nó nằm trước mặt tiền nhà. Tuy chật, nhưng nếu khéo thu xếp, ta vẫn có thể tìm ra được một khoảng trồng nào đó để đặt vài ba chậu kiểng trồng hoa Hồng.

Trồng Hồng tại hàng ba thì ít có nắng, mà nếu có thì cũng chỉ nhận được chút ít nắng sáng hay chiều. Trồng như vậy thì Hồng không sung, tán lá lại lệch. Những cành hướng ra ngoài nắng thì tươi tốt, mọc cao thêm, hoa nở nhiều. Còn những cành nằm phía khuất ánh sáng thì rất chậm phát triển, đã thế năm thì mười họa mới trổ được vài hoa. Vậy, muốn cho cây phát triển tán lá đồng đều, độ nửa tháng một lần ta xoay chậu Hồng từ chỗ tối ra chỗ sáng, rồi lần sau làm ngược lại...

Tuy trồng theo cách đó không mấy ai vừa ý, nhưng thưa quý vị.. có còn hơn không. Biết sao hơn và đòi hỏi gì hơn !

- Trồng tại bồn hoa ở ban công :

Bồn hoa ban công ở thành phố nên hiểu là cái bồn nhỏ xây bằng xi măng ở mỗi tầng lầu. Thường thì bồn hoa chỉ có chiều sâu khoảng 4 cm, và chiều dài cũng chỉ giới hạn từ năm sáu cm đến hai mét là cùng. Bồn được đúc nối tấm ban công gie ra ngoài trời... mà mỗi khi tưới nước cho cây, nếu không khéo lại rơi lên đầu “ông đi qua bà đi lại” bên dưới lại khô !

Trồng Hồng ở bồn hoa ban công tuy lộ thiên thật, nhưng ánh nắng trong ngày không sao chiều đủ được. Có thể cây chỉ nhận được ánh nắng hay chỉ nắng chiều, và chút đỉnh nắng vào buổi trưa đứng bóng.

Trồng nơi thiếu nắng như vậy, Hồng sinh trưởng kém lại thường bị sâu bệnh tấn công. Cây trồng ngoài bồn không tiện chăm sóc, chồm người ra để tia lá bắt sâu quả lá bất tiện, có khi sơ sẩy nguy hiểm. Vì vậy, nên xịt thuốc trừ sâu theo đúng định kỳ, và khi xịt thuốc nên cẩn thận kẻo gây phiền hà cho những ai đang đi phía dưới.

- Trồng Hồng tại sân thượng :

Sân thượng là mái bằng của nhà lầu đúc. Sân thượng là nơi quang đãng, thoáng gió, thời gian rọi nắng trong ngày rất dài nắng sáng, trưa, chiều đầy đủ. Sân thượng là nơi lí tưởng để trồng hoa Hồng. Hồng trồng trên sân thượng ít có mầm nấm bệnh, cũng ít bị sâu rầy cùng các loại côn trùng đến phá hại.

Có điều sân thượng là nơi ... ai cũng biếng ít đặt chân đến, nhất là những vị cao tuổi nên trồng Hồng mà không có dịp để ngắm thường xuyên thì... cũng nản. Nếu trồng mà mỗi ngày cắt cành đem xuống cắm vào bình trang trí cho sang nhà cửa thì cũng thú vị.

- **Trồng Hồng “lưu động” :**

Có nhiều người cuộc sống cả đời gần như gắn liền với sông nước, thậm chí dùng ghe thuyền làm nhà ở. Dù không có tấc đất trong tay, nhưng họ vẫn trồng được hoa Hồng. Thỉnh thoảng ta vẫn bắt gặp hình ảnh vừa lạ lẫm vừa nên thơ, đó là những chậu Hồng với những đóa hoa tươi thắm đặt dang mũi tàu thuyền qua lại trên sông... Một vài đóa hoa Hồng dù ở trong môi trường sống nào cũng tăng thêm thi vị cho đời sống vốn nhiều lo toan này...

- **Trồng Hồng trong chậu :**

Cây Hồng trồng trong chậu cũng tạo được cái vẽ đẹp riêng của nó. Cây Hồng không kén chậu trồng, trồng trong chậu đất tiền (tráng men) hay thứ chậu chợ (bằng đất nung) thì giá trị của nó vẫn không khác gì nhau. Vì đứng gần chậu Hồng người thường ngoạn thường bị hớp hồn bởi những đóa hoa xinh, chứ đâu ai còn hơn sức đâu ngắm nhìn đến chậu ! Vậy thì chúng ta cứ bàn đến cái chậu làm bằng đất nung. Loại chậu này rẻ tiền, mà hình dáng bên ngoài cũng đẹp.

1/ Chậu trồng Hồng : Cây Hồng không to cao nên chậu trồng không cần lớn. Chọn loại chậu có đường kính mặt chậu từ 25 cm đến 40 cm, và chiều cao khoảng 25 cm là vừa. Chậu như vậy vừa gọn nhẹ, tiện việc di chuyển khi cần.

Với chậu nhỏ hơn kích thước vừa kể, trồng vào đó một gốc Hồng vẫn đẹp, nhưng trở ngại là chất dinh dưỡng chứa bên trong không được bao nhiêu, nên ta lại phải bận tâm đến việc vô phân cho cây tươi tốt. Còn dùng chậu lớn hơn thì có thể trồng nhiều cây và phải đặt vào nơi cố định. Trong trường hợp này ta nên chọn chậu men, có hoa văn đẹp, góp phần vào việc trang trí cho sân vườn.

Chọn mua một cái chậu, ta phải quan sát các lỗ thoát nước trổ dưới đáy chậu. Nên chọn loại chậu có hai lỗ thoát nước, nếu chỉ có một, thì cái lỗ đó phải đủ rộng (đường kính khoảng 2 cm) mới đủ sức thoát nước... Vì như quý vị đã biết, cây hoa Hồng không chịu úng thủy. Nước mưa hay nước tưới vào chậu, lượng nước dư thừa không có lối thoát ra thì bộ rễ cây Hồng sẽ hư thối, làm chết cây.

Nên tìm mua loại chậu có chân, để đáy chậu không áp sát xuống mặt đất, gây trở ngại cho việc thoát nước. Nếu không, phải kê chậu lên, cách mặt đất khoảng 5 cm mới tốt.

2/ *Phân tro vô chậu* : Trồng Hồng vào chậu, ai cũng mong muốn cây trồng lúc nào cũng được tươi tốt sai hoa. Muốn được vậy thì phải cung cấp đủ phân tro cho cây, giúp cây có đủ chất dinh dưỡng để sống. Chính vì vậy khi trồng cây vào chậu, dù người chơi hoa tài tử cũng phải nghĩ đến việc trộn phân như thế nào cho đủ “chất lượng” mới an tâm.

Nếu trồng số ít, ta có thể đến các vựa bán cây kiểng để mua phân về trồng. Ở đây, họ có trộn sẵn và vô bao, khách hàng mua về cứ trút vào chậu kiểng mà trồng. Chất lượng phân cũng khá tốt, giá cả lại rẻ. Còn trồng với số lượng nhiều thì ta phải chịu khó tìm mỗi nơi một thứ : như phân chuồng phải tìm đến khu chăn nuôi trâu bò ở vùng ngoại ô ; phân tro trấu thì mua ở các điểm bán cây cảnh, nếu mình không thể tự tay chế biến được.

Thông thường thì có những “công thức” trộn phân cho vào chậu như sau :

- Đất thịt (hay cát pha) tươi nhuyễn + với phân chuồng hoai, mỗi thứ một nửa trộn lại cho đều trước khi đổ vô chậu.

- Một phần đất thịt (hay cát pha) tươi nhuyễn. Một phần tro trấu. Một phần phân chuồng hoai. Ba thứ số lượng bằng nhau, và trộn cho đều...

- Một phần đất mùn. Một phần phân chuồng hoai. Một phần tro trấu. Ba thứ đó có số lượng

bằng nhau. Thêm một muỗng cà phê phân hóa học NPK (hay DAP) cho mỗi chậu, rồi trộn tất cả các thứ đó cho đều...

Trồng Hồng bằng tro trấu rất tốt, nhưng nếu cho vào chậu với số lượng nhiều quá (hơn phân nửa) lại bất lợi cho việc trồng Hồng. Vì tro trấu vốn xốp, không giữ nước được độ ẩm lâu dài được. Trong khi đó thì cây Hồng lại trồng giữa nắng chang chang cả ngày, đất trồng không giữ ẩm thì cây sẽ mất sức. Ngược lại, trong thời gian đang ương cây, đang giâm cành lúc nào cũng được che nắng thì việc trồng bằng tro trấu lại có kết quả tốt.

3/ *Cách trồng* : Nên trồng Hồng vào chậu lúc sáng sớm hoặc xế chiều, vì vào giờ đó không khí mát mẻ. Trồng vào mùa mưa hay mùa nắng vẫn được, trồng vào mùa nắng trong vài tuần đầu ta phải che nắng cho cây; hoặc ban ngày đem chậu vào chỗ râm mát, chờ tối lại bung ra phơi sương. Có chịu khó dưỡng cây như vậy trong thời gian đầu thì cây Hồng mới sống được.

Trồng Hồng vào chậu ta nên tiến hành những bước sau đây :

- Lấy những miếng ngói nhỏ hay gạch bể bằng hai ngón tay kê trên những lỗ thoát nước ở đáy chậu sao cho hở ra một khoảng trống, đất không bít lại mà nước tưới lại có lối thông thoát ra ngoài.

- Đất và phân trộn xong, đổ vào một phần ba chậu. Sau đó, tưới nhẹ cho đất ướt, và kiểm soát xem nước tưới có thoát ra được ở các lỗ thoát nước trổ dưới đáy chậu không. Nếu lỗ bị bít thì phải điều chỉnh lại cách đặt các miếng ngói... Trong trường hợp “khó khăn” quá thì không bỏ ngói vào chậu.

- Bứng cây Hồng vào chậu. Nếu cây nằm trong bầu ni lông thì đặt cây nằm nghiêng trong chậu, dùng dao bén rách đứt bao ni lông từ trên xuống dưới để lột bao ra khỏi bầu. Sau đó, nhẹ nhàng đặt cây đứng thẳng lên giữa chậu, rồi lấy đất trộn phân chèn chung quanh. Nên dùng tay ấn đất cho dẽ xuống để giữ cho gốc khỏi lung lay. Không nên ấn quá chặt vì có thể làm đứt các rễ non. Sau đó tưới nhẹ cho đất dẽ xuống...

Nếu cây mua về nằm trong chậu xi măng hoặc chậu đất nung mà kích thước quá nhỏ không thể trồng tiếp được; hoặc mình muốn sang qua chậu nhà lớn hơn, đẹp hơn thì, một là nhẹ tay đập bể chậu đó để bưng nguyên bầu cây sang chậu mới (đã có sẵn một phần ba phân và đất), hai là tưới nước vào chậu cho đất mềm ra không bám cứng vào thành chậu. Sau đó, một tay luồn dưới đít chậu nhấc chậu bỗng lên, bàn tay kia xòe rộng ra dùng ngón trỏ và ngón giữa kẹp lấy gốc Hồng, những ngón còn lại giữ vững cái bầu đất, lật ngược chậu lên thì khối nặng của đất sẽ sút ra khỏi chậu. Nên cho cả bầu đất này vào chậu, sau đó chèn đất mới (đã trộn phân) chung quanh cho dẽ chặt...

Nếu cây mua về nằm trong giỏ tre thì có cách xử lý như sau : Dùng kéo sắt cắt dọc giỏ tre từ trên xuống dưới để loại giỏ ra ngoài. Việc kế tiếp là rạch bao ni lông cũng từ trên xuống dưới để lột bỏ ra khỏi bầu đất. Sau đó, ta đặt đầu đứng thẳng trong chậu rồi chèn đất chung quanh...

Việc trồng cây Hồng mới mua về vào chậu kiểng dễ đối với những ai đã thao tác quen tay, còn đối với người mới thực hành lần đầu thì có khi vì lúng túng mà hỏng việc. Chỉ cần sơ sẩy làm bể bầu đất khiến bộ rễ bị thương tổn là cây đã mất sức sống.

Điều quan trọng của việc trồng cây Hồng vào chậu là lớp mặt đất trong chậu phải nằm ngang cổ rẽ, và phải thấp hơn thành chậu khoảng vài ba cm. Mất ghép trên cây phải cao hơn mặt đất chậu khoảng 5 cm mới tốt.

Nhiều người khi trồng cứ lấp đất tràn chậu, thậm chí còn đắp vun lên, tưởng làm như vậy cây sẽ có thêm chất dinh dưỡng để sống tốt. Thật ra, đất lấp tràn chậu (nhất là đắp vun lên) không có lợi cho cây, vì nước tưới bị tràn ra ngoài gần hết, lại mang theo chất màu trong đất trôi đi. Đó là chưa nói đến việc gây ra dơ bẩn cho khu vực trồng cây cảnh. Cách tốt nhất như chúng tôi vừa nói là mặt đất trong chậu phải thấp hơn thành chậu khoảng vài ba cm mới tốt, có như vậy nước tưới mới có cơ hội thẩm dần khắp mọi ngõ ngách trong chậu, chỉ có phần dư ra mới thoát ra ngoài.

Khi trồng xong, ta nên tưới nhẹ lên toàn thân cây và gốc cây một lần nữa, như là cách “hà hơi tiếp sức” cho cây được sống mạnh hơn.

Việc kế tiếp là dùng vài ba que tre nhỏ bằng ngón tay út, hay bằng chiếc đũa ăn cơm, với chiều dài khoảng bốn năm mươi cm, một đầu cắm sâu xuống đất, còn đầu que kia hướng về phía thân hay các cành Hồng, cột chặt chỗ nhánh Hồng tiếp giáp với que tre để giúp cây có thể đứng thẳng, đứng vững khi bộ rễ của nó chưa đủ để tiếp xúc với môi trường sống mới.

Sau cùng, ta che nắng cho chậu Hồng, hoặc bưng chậu vào nơi có bóng râm, giúp cây khỏi héo úa.

- Trồng Hồng vào bồn :

Hầu hết các nhà lầu đúc trong thành phố đều làm bồn hoa kiểng ở mỗi tầng lầu, gie ra mặt sân, mặt đường. Tùy vào bề ngang căn nhà hẹp hay rộng mà mỗi tầng người ta thiết kế một hay hai cái bồn trồng hoa kiểng. Ví dụ mặt tiền nhà chỉ rộng có ba hay bốn m thì chỉ thiết lập một bồn kiểng là vừa. Và tùy theo ý thích của chủ nhà mà bồn kiểng này đặt vào vị trí bên mặt, bên trái căn nhà.

Mục đích lập bồn kiểng là ... để nới thêm một ít diện tích mặt bằng để trồng hoa mà ngắm, đồng thời cũng để trang trí cho căn nhà thêm đẹp, thêm sang. Những bồn kiểng này thường xây theo hình khối chữ nhật hoặc bán nguyệt. Chiều rộng của bồn khoảng

bốn mươi cm lọt lòng, và chiều dài từ một đến hai m là nhiều. Chiều sâu cũng bằng chiều sâu của chậu kiểng, khoảng 30 cm.

Với diện tích đó có thể trồng được nhiều cây Hồng (trồng theo hàng ngang, cách khoảng giữa hai cây chừng 30 cm là vừa), đủ làm tươi tắn, sang trọng cho căn nhà.

Bồn kiểng thường được xây rất đẹp, vì nó nằm ngay trước mặt tiền nhà. Nếu không ốp gạch men thì cũng được chạy "chỉ" hoa văn rất đẹp. Thế nhưng, cây được trồng vào bồn thùng sinh trưởng kém hơn là cây được trồng trong chậu đặt dưới đất, có khi bị chết nữa...

Nguyên nhân vì đâu ? Trong khi đất trồng vào bồn cũng theo đúng "công thức" như đất trồng trong chậu. Nghĩa là cũng cung cấp những chất dinh dưỡng cần thiết cho cây ! Đến cách chuyển cây từ giỏ tre vào bồn cũng thực hiện đúng "bài bản" như cách trồng cây vào chậu... Vậy mà cây trồng thường chết, nhiều nhà phải thay đổi cây kiểng liên tục, vì chẳng lẽ có sẵn bồn lại để không ?

Đây là những lí do chính khiến cây kiểng nói chung và cây hoa Hồng nói riêng trồng vào bồn ở các tầng lầu :

- Bồn kiểng tất nhiên là lớn gấp nhiều lần dung tích của chậu, nhưng thường chỉ được khoét từ một đến hai lỗ thoát nước, do đó không tránh được úng

thủy trong mùa mưa. Lỗ thoát nước của bồn được trổ bên hông hoặc phía trước, là những nơi xa ngoài tầm tay với nên khó khăn trong việc khai thông cho nước thoát ra ngoài. Bồn ở tầng 1 thì có thể sử dụng thang, nhưng đâu phải nhà nào cũng sẵn thang ? Còn trên qua lan can lầu để ra tận bồn lại là việc... nguy hiểm.

Do lẽ đó, khi lập bồn kiểng ở ban công, chúng ta nên cố tìm biện pháp giúp việc thoát nước trong bồn được hữu hiệu hơn.

- Khi đặt cây vào trồng trong bồn ít ai nghĩ đến việc che nắng trong suốt một hai tuần đầu cho cây vì vậy cây mới kiệt sức dần mà chết. Theo tâm lí chung dù biết che mát cho cây là việc cần làm, nhưng chẳng lẽ trước tiền nhà, nhất là nhà mới xây đẹp đẽ lại dùng những tấm liếp, hoặc bao bối nhếch nhác luộm thuộm che mát cho cây ?!

- Tưới nước cho cây trồng trong bồn ít ai tưới nhiều nước, vì sợ lượng nước dư thừa sẽ theo lỗ thoát nước mà tuôn chảy xuống phía dưới, vừa do bẩn lại vừa gặp sự phản đối của người đi đường, nếu thứ nước bẩn đó làm lấm lem quần áo của họ. Trong khi đó thì cây hoa Hồng, như quý vị đã biết, cần lượng nước tưới đến mức phủ phê, và ngày phải tưới hai lần mới đủ!

- Do bồn kiểng nằm ... chơi voi bên ngoài nên muốn chăm sóc cây cối cũng gặp ít nhiều trở ngại, vì lẽ đó mới thiếu chăm sóc. Thay vì mỗi ngày đều tìm

dip gần gũi với cây trồng để tia lá bắt sâu, để vun phân tưới nước, thì nhiều người lại để chờ dịp thuận tiện mới lo.

Đó là những lí do chính khiến cây hoa Hồng trồng trong bồn kiểng không sung lên được, chỉ cần gặp một trong những trở ngại vừa kể, cây Hồng trong bồn kiểng đã đủ chết rồi.

- *Trồng đại trà :*

Trồng đại trà là trồng số nhiều hàng trăm cây, hàng ngàn cây trở lên, trên một diện tích lớn. Trồng như vậy gọi là lập vườn, có thể rộng một vài ha...

1/ *Chọn đất :* Muốn lập vườn trồng hoa Hồng để ươm ghép cây con ra bán, hoặc trồng để cắt cành thì cũng phải chọn đất phù hợp. Đất trồng Hồng phải có khí hậu thích hợp với cây Hồng: mưa ít, và có sẵn nguồn nước tưới tốt và đầy đủ...

Ở một số tỉnh ngoài Bắc, và vùng Cao nguyên Đà Lạt, trồng hoa Hồng rất tốt. Tại miền Nam tuy khí hậu nóng ẩm, nhưng ánh sáng dồi dào nên cũng trồng được hoa Hồng. Hiện nay, ta cũng đã có nhiều giống Hồng thích nghi được khí hậu nóng ẩm, như giống Hồng Nhung. Tại miền Nam cũng có nhiều nơi trồng hoa Hồng rất tốt như Thủ Đức, Gò Vấp, Hốc Môn, Sa Đéc...

Ngoài khí hậu ra, đất trồng Hồng phải là đất không nhiễm phèn, không nhiễm mặn, không nhiều sét quá. Nếu là đất cát pha, đất phù sa hợp với cây Hồng hơn.

2/ *Dọn đất* : Khi chọn được cuộc đất tốt, ta phải bắt tay vào việc “cày sâu cuốc bãm” cho đất được tơi xốp. Nên cày ải nhiều lần, nghĩa là cày xong đất phải để một thời gian phơi nắng gió cho hả hết khí độc ẩn tàng trong đất lâu năm được dịp thoát ra ngoài, đồng thời cũng tiêu diệt bớt những mầm mống dịch bệnh có sẵn trong đất như nấm, vi khuẩn và các loại côn trùng phá hại cây trồng sau này.

Cày bừa xong phải dọn sạch hết cỏ dại cùng những tạp chất khác như đá sỏi, gạch, miếng chai những đoạn cành khô mục, rễ cây tạp còn lẩn lộn trong đất... Công việc này dù có tốn kém nhiều thì giờ và công của ta cũng không nên tiếc, vì đất đai có tốt vườn Hồng sau này mới tốt.

3/ *Lên liếp* : Đất đai đã cày bừa tơi xốp xong ta phải lên liếp mới trồng tia được.

Với cây Hồng thì có hai loại liếp: *liếp nổi* và *liếp chìm*. Có nơi gọi liếp là *luống*.

Ở những vùng đất thấp, sau cơn mưa to có thể bị ngập nước, ta phải làm liếp nổi. Ngoài ra còn phải đào mương rãnh thoát nước để vườn không bị ngập úng.

Còn ở những nơi đất cao ráo, như đất đồi chảng hạn, nơi nước mưa bị trôi tuột hết vào chỗ trũng thì cứ trồng Hồng ngay trên mặt đất, sau khi cày cuốc kĩ, và cũng không cần phải đào mương rãnh thoát nước.

Liếp trồng Hồng thường có chiều ngang khoảng 1 m, chiều dài tùy vào từng cuốc đất, nhưng nên hạn chế trong khoảng từ 12 m đến 15 m cho tiện việc chăm sóc. Nếu đây là liếp nổi thì chiều cao của liếp khoảng 25 cm là vừa.

Giữa hai kíp nên chừa một lối đi có bề ngang khoảng nửa m. Dọc theo hai bên lối đi này nên vét rãnh có chiều sâu khoảng 10 cm, chiều rộng cũng khoảng 10 cm để làm đường thoát nước, tránh cho vườn cây khỏi bị ngập nước khi mưa to.

Trước khi trồng cây, ta phải rải lên một lớp phân chuồng hoai với phân rác mục, thêm một phần tro trấu nữa càng tốt, lèn khắp bề mặt liếp. Có bón lót đầy đủ như vậy đất mới giàu chất màu để nuôi cây. Rải phân xong, cần phải xới xáo lên cho lớp đất mặt của liếp trộn lẫn với phân...

Khi làm liếp nhà vườn đã có sự tính toán dứt khoát, trước khi ươm cây :

- Mục đích lèn liếp là để ương cây làm gốc ghép, chờ khi cây ra rễ đầy đủ bứng ra trồng vào giỏ tre, vào bao ni lông, vào chậu để chờ ghép cành ?

- Ương cây làm gốc ghép và ghép cành trực tiếp ngay tại chỗ ?

- Ghép cành tại chỗ xong, bứng tia ra đem trồng vào chậu, vào giỏ tre ? Những cây còn lại do cây giữa đã được bứng đi nên cây cách cây đã có một khoảng cách rộng được để yên tại liếp chờ sau này ra hoa hàng ngày cắt cành bán chợ ?

Nhưng, dù trồng với mục đích gì thì việc đầu tiên cũng phải ương cây làm gốc ghép trước.

- *Cây làm gốc ghép* : Cây làm gốc ghép không có gì tốt hơn là dùng cây Hồng dại, vốn có sức sống khỏe và trồng được lâu năm mới tàn. Đặc biệt cành của cây Hồng dại có khả năng giâm mau ra rễ và tỉ lệ sống cao.

Nên chọn những khúc cành của cây Hồng dại không già quá mà cũng không non quá để làm hom giống. Hom giống chỉ cần độ dài 15 cm là vừa.

Hom giống chặt xong là có thể đem ương trực tiếp lên liếp, với khoảng cách 10 cm giữa hai cây (nếu chỉ chờ cây ra đủ rễ sẽ bứng lên trồng vô giỏ, vô chậu để chờ ghép cành). Khoảng cách giữa hai hom giống là 20 cm, nếu ghép cành trực tiếp tại chỗ, sau đó bứng ra trồng vào giỏ, vào chậu. Còn nếu để trồng luôn tại chỗ sau này cắt cành bán thì khoảng cách giữa hai cây có thể rộng từ 40 đến 50 cm...

Trước khi giâm hom giống lên liếp ta phải tưới nước lên khắp mặt liếp cho đất thật ẩm. Việc giâm cành phải thực hiện từ lúc sáng sớm hoặc xế chiều

khi tiết trời mát mẻ. Trước đây, Ông bà mình chỉ giâm cành vào mùa mưa, vừa đỡ công tưới vừa đem lại kết quả tốt. Điều này đúng. Nhưng, theo kinh nghiệm của nhiều nhà vườn trồng Hồng lâu năm thì vào mùa nắng vẫn giâm hom giống Hồng được, miễn là bên trên làm giàn che chắn ánh nắng trực xạ, và tưới nước đầy đủ cho đất trồng được ẩm thường xuyên. Thật ra trong mùa mưa mà để úng thủy thì lại còn tai hại hơn, vì Hồng rất sợ nước ngập, nhất là khi bộ rễ nó chưa phát triển đúng mức.

- *Cây làm mắt ghép* : Cây làm mắt ghép hay cành ghép là những cây Hồng giống tốt siêng hoa, có hoa vừa to vừa đẹp lại tỏa hương thơm. Ngoài ra cây còn phải hội đủ những đặc tính tốt như cây sống lâu năm, sinh trưởng tốt, đề kháng được nhiều loại sâu bệnh, hoa lâu tàn... Nói tóm lại, giống càng đẹp, càng lạ, càng nổi tiếng khắp bốn biển năm châu mới là giống quý.

Những cây Hồng giống này đã được nhà vườn chọn lọc mua về trồng trước đó cả năm rồi. Đó có thể là những giống Hồng mới nhập, hay đã được lai tạo tại nước ta và đang... ăn khách.

Những cây Hồng giống này phải được trồng vào một khu riêng biệt, có thể trồng trực tiếp xuống đất, trồng vào chậu hay vào giỏ tre, để khi cần là dùng cành hay mắt ghép để ghép vào gốc ghép...

Việc chọn cây Hồng giống làm măt ghép đối với người trồng năm bảy chậu để chơi thì không nói làm gì, nhưng với người trồng có mục đích kinh doanh thì đây phải có sự đăc đo, tính toán và chọn lựa thật kĩ. Vì trên thị trường hoa Hồng cũng có sự cạnh tranh khốc liệt: giống nào đã thoái hóa bán rẻ cũng không ai mua; giống nào đẹp, mới, lạ thì không bán cũng chán vạn người nài nỉ...

- *Ghép măt hay ghép cành* : Cách ghép măt hay ghép cành cũng thực hiện những thao tác đúng như những bước mà chúng tôi vừa trình bày hầu quí vị ở đoạn trên. Có điều xin lưu ý là nên ghi chép rõ ràng: liếp nào ghép với giống nào, vào ngày tháng nào, và ghi tiếp những diễn tiến sau đó... Công việc này càng làm chu đáo bao nhiêu, ta càng đỡ vất vả trong việc tra cứu về sau bấy nhiêu..

4/ *Chăm sóc* : Trồng bất cứ cây gì cũng phải lo chăm sóc chu đáo thì mới mong gặt hái kết quả như ý được.

Việc chăm sóc vườn ương hoa Hồng nặng nhất là công tưới. Nên tưới ngày hai lần vào lúc sáng sớm và xế chiều, lúc trời mát mẽ. Tưới bằng vòi sen có tia nước nhỏ mới tốt. Công nặng phải bỏ ra kế tiếp là nhổ cỏ dại. Do môi trường sống quá tốt vừa ẩm ướt vừa đầy đủ chất màu nên cỏ dại thi nhau mọc đầy. Trong khi cây gốc ghép phát triển chậm thì cỏ dại lại mọc nhanh. Việc bài trừ cỏ dại trên liếp ương chỉ có

cách duy nhất là nhổ bằng tay. Nếu vườn rộng thì phải huy động nhiều người cùng nhổ thì may ra mới trừ được. Nếu để cho cỏ dại mặc sức tung hoành thì chúng sẽ tranh ăn chất dinh dưỡng với cây trồng, và còn lấn lướt, át hết ánh sáng của cây trồng nữa. Việc thứ ba là thường xuyên theo dõi sự xuất hiện của côn trùng phá hại và các bệnh hại khác đối với cây. Những cành giàm làm gốc ghép bị chết, dù bất cứ lí do gì cũng nên nhổ bỏ, để nếu cần thì dặm vào hom mới. Sau khi ghép mắt hoặc ghép cành xong, ba tuần sau nên theo dõi mắt ghép, nếu sống thì tốt, còn nếu bị hỏng thì ghép lại... Sau những cơn mưa lớn, nên theo dõi xem vườn ương có bị ngập lụt hay không, để còn tìm phương cách giải quyết kịp thời...

Tóm lại, nếu trồng hoa Hồng theo qui mô lớn, trồng đại trà thì phải có đất rộng, để trên đó phân chia ra nhiều khu vực : nơi lập vườn trồng cây Hồng giống để lấy mắt ghép, nơi lập vườn giàm cành để tạo gốc ghép, nơi lập vườn trồng cây tại chỗ đại trà để hàng ngày cắt cành...

Công việc thì nhiều và khâu nào cũng đòi hỏi kĩ thuật cao, nếu không chuyên môn không sao thực hiện tốt công việc...

TRỒNG HOA HỒNG CẦN TƯƠI NƯỚC

Hoa Hồng là cây chịu nắng, trồng vào nơi có nắng nhiều thì cây sống khỏe và sắc hoa càng tươi. Vì vậy, khi lập vườn trồng hoa Hồng, ta phải tránh nơi có bóng cây che rợp, mà phải chọn nơi thật sự quang đãng, có nắng nhiều cả ngày mới tốt.

Chỉ trong giai đoạn giâm cành hay ương hột hoặc cây còn non mới cần che nắng cho cây mà thôi. Khi cây đã trưởng thành, ánh nắng trong ngày rất cần thiết cho sự sinh trưởng của nó.

Nếu trồng vào vùng thiếu nắng, cây Hồng sẽ phát triển chậm, nhiều lá và ít ra hoa. Thân cây thường vươn cao lêu nghêu, dẫn đến tán lá không đồng đều, xấu, trông dị dạng.

Cây ưa nắng tất phải cần nước tưới. Mục đích tưới đủ nước cho hoa Hồng là giữ ẩm thường xuyên cho bộ rễ để rễ hút nước lên nuôi cây. Sáng và chiều những hôm trời mát, lượng nước nuôi cây không cần nhiều, nhưng vào giờ trưa, trời nắng gắt, nhu cầu nước tưới của Hồng đòi hỏi rất cao. Cây mà thiếu

nước tươi, đất trồng không giữ được độ ẩm cần thiết thì cây sẽ mau xuống sức, mất sức, cả hoa và lá đều héo rũ và chết dần...

Với cây con thì lượng nước tươi không cần nhiều, nhưng với cây Hồng trưởng thành, nhất là cây đang độ ra hoa, cây có tán lá rộng càng tiêu thụ nhiều nước tươi mới phi sức.

Nước tươi cho cây Hồng phải là nước ngọt như nước mưa, nước giếng (người uống được), nước máy (nếu hứng trước vài ngày mới sử dụng lại càng tốt). Tuyệt đối, không dùng nước nhiễm phèn, nhiễm mặn, chỉ làm suy yếu và chết dần mòn cây Hồng.

Nếu chỉ trồng một đôi cây hoặc năm mươi cây hoa Hồng trong vườn nhà, vấn đề nước tươi không cần thiết phải đặt ra. Nhưng, nếu trồng đại trà trên những thửa vườn rộng năm bảy sào đất trở lên thì điều trước tiên là phải tìm được nguồn nước tươi, sao cho đáp ứng đủ nhu cầu mới được. Nước tươi càng tốt thì vườn Hồng càng tươi tốt...

Nhớ lại trước đây mươi năm, khi thực hiện một Phóng sự về cây kiểng ở Gò Vấp (vị trí làng Hoa bây giờ) hễ đến đâu chưa kịp đặt câu hỏi thì chủ vườn nào cũng hồn hở tự khen là nước tươi ở vùng họ ở rất tốt. Chúng tôi có ra tận giếng (đào cạnh vườn trồng hoa) để quan sát thì thấy mực nước dâng khá cao và nước trong vắt, và mới hiểu ra được điều mà trước đây chúng tôi cho là không mấy quan trọng. Thì ra,

nhờ vùng Gò Vấp này có nguồn nước tưới quá tốt như vậy nên nhiều nhà mới tận dụng hết đất đai để trồng hoa kiểng cùng các thứ hoa màu phụ.

Trồng hoa Hồng là phải chịu khó siêng năng tưới nước. Nên tưới mỗi ngày hai lần : sáng và chiều. Sáng tưới trước 9 giờ và chiều tưới sau 4 giờ. Khi tưới nên tưới bằng vòi sen có tia nước nhỏ, và tưới thật ẩm. Buổi trưa không nên tưới, trừ trường hợp trời nắng gắt (hoặc trong mùa khô hạn kéo dài). Cứ trưa tưới thì phải tưới nhiều cho đất trồng thật ẩm. Nếu trưa mà tưới nước ít chỉ làm đất trồng nóng thêm khiến cây bị khô héo mà chết. Buổi tối không nên tưới cho Hồng, vì không cần thiết, hơn nữa nước tưới đọng trên lá dễ khiến nấm bệnh xâm nhập làm hại cây.

Có điều xin được lưu ý là cần phải biết rõ cấu trúc của đất trồng Hồng ra sao để tưới với lượng nước hợp lý.

Thường thì Hồng trồng trong chậu, người ta dùng than trấu trộn với đất. Tro trấu là vỏ lúa (trấu) đã đống un lên rồi dập tắt lửa để nguội thành loại than màu đen. Nếu đống un này để ngún cháy âm ỉ thật lâu sau thành tro màu xám, cũng được dùng làm phân trồng cây rất tốt.

Tro trấu do xốp nên nhẹ dùng giá thể để bộ rễ của Hồng bám vào mà phát triển tốt. Tro trấu giữ ẩm nhưng không giữ nước được lâu. Thường thì đất

cho vào chậu trồng Hồng gồm có đất thịt (được đập vỡ vụn), tro trấu với phân chuồng hoai trộn lẫn nhau. Tro trấu tuy trồng Hồng tốt, nhưng không nên sử dụng quá nhiều vì nó không giữ được nước lâu để nuôi cây. Vì vậy nên trộn đất trồng Hồng theo tỉ lệ :

- 70 phần trăm đất.
- 30 phần trăm tro trấu trộn phân chuồng hoai mục.

Thực tế cho thấy, khi nhìn trên bề mặt chậu có pha trộn tro trấu nhiều, với chậu trộn tro trấu ít ta thấy chậu trộn than trấu nhiều, do giữ nước tươi không nhiều nên đất mau khô hơn. Khi tro trấu còn ẩm sẽ có màu đen, còn khô nước thì màu đen biến mất mà thay vào đó là màu xám.

Cũng cần xin được trình bày thêm về chất giá thể này : ngoài tro trấu mà chúng tôi vừa đề cập, còn có mạt cưa, dăm bào vụn, san hô vụn, gạch ngói đập nhỏ có độ xốp... là những chất nhẹ, xốp, giữ ẩm nhưng không ướt nhờ đó mà môi trường được thông thoáng... Đó là mặt lợi. Còn mặt bất lợi là không lưu giữ được lượng nước tươi nhiều, và thành phần dinh dưỡng cũng không đầy đủ nên thỉnh thoảng cần phải thay đất trồng, hoặc phải bón phân bổ sung thêm thì cây mới tươi tốt lâu dài được.

Việc tưới nước cho cây Hồng rất cần thiết trong mùa nắng hạn. Nhìn vào lá non ở đầu cành, tức đỉnh

sinh trưởng, hễ thấy các lá nhỏ tươi tắn là cây đủ ẩm, còn nếu đinh lá non xàu xuống là cây đó đang “khát” nước, cần phải tưới ngay. Trong mùa mưa, chỉ những ngày nắng ráo tưới cho Hồng với lượng nước vừa phải cũng đủ.

Cây hoa Hồng chịu nắng, chịu nước tưới, nhưng lại không chịu vùng ngập lụt. Nếu trồng trong chậu thì chậu phải có lỗ thoát nước tốt. Nước tưới hoặc nước mưa đọng trong chậu lâu ngày (chừng vài ba ngày) cây sẽ héo rũ do bộ rễ bị hư thối. Vì vậy, mỗi ngày tưới nước vào chậu ta nên để ý xem hệ thống thoát nước của chậu có tốt không. Trường hợp nước không thoát được ta phải khai thông ngay.

Nếu trồng Hồng ngoài vườn thì phải chọn nơi đất cao ráo, nếu đất thấp phải lên liếp và có ranh thoát nước để phòng ngừa lúc mưa to nước không thoát kịp vườn bị ngập lụt...

PHÂN BÓN HOA HỒNG

Cách đây khoảng nửa thế kỉ, Ông bà mình trồng hoa Hồng bằng phân chuồng và phân rác, vì thời bấy giờ chưa có phân hóa học. Sau năm 1950, nếu chúng tôi nhớ không lầm, phân hóa học mới được nhập về, nhưng đa số nông dân nói chung và giới sống với nghề trồng hoa kiểng nói riêng vẫn có thói quen sử dụng phân chuồng và phân rác như trước, vì họ cho rằng... “không biết dùng” hoặc “dùng không quen” phân hóa học. Mãi đến cả chục năm sau, nhiều người mới quen dần với việc bón phân hóa học cho cây cối.

Dù vậy, trong nghề trồng tía nói chung phân chuồng và phân rác có lẽ mãi mãi sau này vẫn cứ được... trọng dụng do lợi ích thiết thực của nó mang lại, phân hóa học không bì được, đó là làm tơi xốp đất trồng, và loại phân này là thứ “Cây nhà lá vườn” có sẵn, mà nếu đi mua giá cũng không cao.

Được biết, thời trước Ông bà mình trồng hoa Hồng bằng phân ngựa, nếu thiếu mới dùng đến phân bò, kể đến là phân trâu. Họ tin rằng phân của các giống gia súc này tốt nhất. Càng về sau do nhu cầu đòi hỏi, tất cả phân gia súc gia cầm ủ hoai như phân heo, phân gà

vịt, phân chim, phân dơi... đều được tận dụng hết. Ngoài phân chuồng phân rác ra, ngày xưa người mình còn tưới bón cho Hồng phân cá, phân bánh dầu nữa.

- *Cách ủ hoai phân chuồng* : Phân chuồng tươi được gom lại rồi ủ hoai trong vài tháng bằng phương pháp cổ truyền mà bất cứ nhà nông nào cũng am tường.

Ủ phân chuồng là phải ủ số nhiều nên phải chọn cuộc đất xa nhà **cho đỡ hôi hám**. Để tránh mưa nắng ta nên làm một mái lá thô sơ. Nên ủ phân phải nện thật kĩ cho đất nền dẽ chặt xuống, ngăn ngừa nước phân ngấm xuống đất uổng phí (vì thứ nước phân “nguyên chất” này pha với nước lã dùng để tưới cây rất tốt). Nền còn phải có độ nghiêng để nước phân chảy ra một cái hố chứa. Nếu nền được tráng xi măng hay lót gạch thì tốt nhất.

Nhà ủ phân nên thùng vách ba bên, mặt trước che tạm tấm liếp để ra vô cho tiện. Nền ủ phân thường chia làm hai ngăn: một bên ủ phân, bên kia chứa trống để làm nơi đảo phân sau này.

Phân chuồng được chất lên nền, cứ một lớp phân dày thì bên trên chất một lớp mỏng nguyên liệu phụ (gồm rơm rạ, cỏ khô, lục bình đã được tưới ướt đẫm trước), và cứ thế chất cao lên mãi, cao khoảng gần 2m là vừa. Lớp trên cùng là rơm rạ, và trên mặt là một lớp đất mùn hay đất thịt được đập nhuyễn. Từ đó mỗi ngày một đôi lần, ta dùng gầu với cán dài múc nước

phân từ hố chứa lếu tươi khắp bề mặt đống phân, sao cho nước tươi đó ngâm dần xuống bên dưới để giúp phân có đủ độ ẩm mau hoai mục. Ủ như vậy suốt ba tháng, ta đảo đống phân ủ sang phần nền để trống. Nên đảo thật kĩ từ trên xuống dưới, từ trong ra ngoài, rồi ủ đống lại như trước. Chừng tháng sau, đống phân ủ đã hoai mục, đem ra bón cây rất tốt.

- Cách ủ hoai phân rác : Nói là phân rác chứ thực chất không phải là rác không thối, mà cũng không phải là rác tạp. Rác đây là rơm rạ, cỏ khô, xác mía, vỏ đậu phộng, xác dừa... Thành phần này chiếm số nhiều. Phần còn lại là phân chuồng và các chất bồi phụ như tro, bánh dầu, phân hóa học, đất mùn, dầu tôm dầu cá, xác mắm...

Ủ phân rác có hai cách : cách ủ phân trên mặt đất và cách ủ dưới hố.

a/ Ở vùng đất trũng, người ta ủ phân rác ngay trên mặt đất. Ủ theo cách này bên trên cũng có mái che mưa nắng, nền cũng được nén kĩ cho đất nền dẽ chặt. Các nguyên liệu xơ cứng như rơm rạ, xác mía... cần được tưới thật đậm trước đó một ngày cho thật mềm ủ ra. Khi ủ thì trải rơm rạ lên nền một lớp dày khoảng ba 30 cm (sau khi đã được đậm cho dẽ chặt xuống). Sau đó lấy phân gia súc quậy tan vào nước, rưới đều lên khắp bề mặt lớp rác vừa rải cho ngấm đều. Xong việc đó lại rải tiếp một lớp mỏng các chất bồi phụ như tro, phân hóa học, đất mùn... Thế là

sắp xong được lớp đầu. Lớp thứ hai, thứ ba ta cũng tuần tự làm những công việc như vậy. Lớp trên cùng của đống ủ là lớp đất vụn dày khoảng 5 cm.

Từ đó mỗi ngày mỗi tưới trong suốt bốn tháng. Hết hạn này, ta mới đảo đống phân rác này lên, tưới kĩ rồi chất đống lại như trước để ủ tiếp. Tháng sau, ta lại đảo rác ủ thêm một lần, rồi ủ lại một lần nữa cho rác thật hoai mục. Trước khi sử dụng, nên dùng tấm lưới sắt mảnh nhỏ “rây” lược lại, lấy phần phân nhuyễn ra trồng cây, còn những chất chưa hoai hết đem vào ủ tiếp...

b/ Cách ủ phân rác dưới hố : Ở những vùng đất cao ráo có tầng đất mặt khá dày, ta nên đào hố để ủ phân rác. Hố có thể sâu khoảng sáu bảy mươi cm. Đất đào lên dùng để đắp tường chung quanh cho hố được sâu thêm. điều cần là nền hố cũng như vách hố đều được nén kĩ để nước phân khỏi rút xuống đất uổng phí. Việc chất rác cũng như các chất bồi phụ vào hố cũng giống như cách ủ phân rác trên mặt đất.

Chất xong đống ủ ta cứ để yên như vậy một ngày đêm để đống ủ lên men. Hôm sau dùng đất sét nhào với nước cho dẻo rồi trét kín lên khắp mặt hố, không để hở một chỗ nào... Chỉ ba tháng sau, ta khui hầm rác ra, xới đều rồi chất đống lại trong vài tuần là rác đã hoàn toàn mục nát...

Phân chuồng hoai và phân rác mục không tốt bằng phân hóa học. Thế nhưng, như chúng tôi đã

trình bày trong hai loại phân này (gọi chung là phân hữu cơ) cũng chứa những chất dinh dưỡng cần thiết để nuôi cây. Mặt khác, nó còn cải thiện được đất trồng, đất khô cằn cũng trở nên tơi xốp, nên nhà vườn nào cũng thích...

- *Phân tro trấu* : Ngoài phân chuồng và phân rác ra, nhà vườn còn trồng hoa Hồng bằng phân tro trấu. Loại phân này cũng đã được sử dụng từ lâu rồi. Người ta đổ trấu (vỏ lúa) từng đống cao sau đó un cho nó cháy thành tro, thành than. Mặt khác, nhà vườn phơi khô phân ngựa hay phân bò, rồi đập nhuyễn đem trộn chung với tro trấu. Loại phân này rất thích hợp với sự phát triển của cây hoa Hồng, nhưng tiếc một điều là tro trấu không giữ được nhiều nước, nên cần phải trộn chung với đất mới trồng cây tốt được.

- *Phân hóa học* : Phân hóa học hiệu nghiệm nhanh, tác động nhanh đến sự sinh trưởng của cây cối nói chung và hoa Hồng nói riêng. Nếu dùng thêm phân hóa học để bón thúc, cây Hồng sẽ phát triển nhanh, nở hoa to hơn, đẹp hơn.

Cây Hồng thích hợp với phân NPK, và cả DAP. Có hai cách để bón : một là rải quanh gốc Hồng nhưng phải cách xa gốc Hồng khoảng 10 cm, chừng một muỗng cà phê phân cho một gốc là vừa. Và độ vài tháng mới rải phân một lần như vậy. Các g thứ hai là dùng một muỗng canh phân DAP hoặc NPK ngâm trong 10 lít nước lã rồi tưới cho cây, mỗi lần tưới chỉ

một lượng phân ít, nên vài ba ngày nên tưới một lần, và tưới chừng vài tuần liên tiếp mới cho kết quả tốt.

Điều cần làm, là trước khi tưới phân cho cây, ta nên nhổ sạch hết cỏ dại mọc chung quanh gốc Hồng, đồng thời dùng mũi dao cùn xới xáo lớp đất mỏng trên mặt chậu được tơi ra...

- *Phân bánh dầu* : Cây Hồng cũng rất hợp với phân bánh dầu : một là ngâm vào nước để tưới, hai là bẻ ra từng miếng nhỏ nhét sâu xuống đất để phân này tan dần trong đất nuôi cây. Phân bánh dầu rất hấp dẫn côn trùng, nhất là kiến, vì vậy, cần phải rải thuốc trừ kiến để tránh cho cây bị giống này phá hại.

Tóm lại, trồng Hồng phân hữu cơ được sử dụng như loại phân làm nền. Truyệt đối không nên bón phân tươi mà là phân thật hoai. Phân hữu cơ thật tốt thì cây càng mau tốt. Mỗi năm vài ba lần, theo định kì, ta nên bón thúc phân hữu cơ cho cây. Thế nhưng, như quý vị đã biết hàm lượng dinh dưỡng của phân hữu cơ không cao, mặc dầu vẫn đủ chất cần thiết để nuôi cây. Vì vậy thỉnh thoảng ta cần phải bón một lượng phân hóa học nào đó để tạo cân đối dinh dưỡng cho cây. Có làm được như vậy, vườn hoa Hồng mới luôn luôn tươi tốt và sai hoa...

CHĂM SÓC CÂY HOA HỒNG

Trồng cây kiểng nói chung và hoa Hồng nói riêng ta đều phải bỏ công lao ra chăm sóc cho chu đáo. Vì chăm sóc cho cây kiểng tốn ít hay nhiều thì giờ, nỗ công hay nặng công là còn tùy vào giống cây cỏ không phải cây nào cũng chăm sóc như nhau. Riêng cây Hồng thì công chăm sóc nhẹ, nhưng lại là việc cập nhật, nhất là khâu tưới nước.

Người ta thường nói câu : “Nghè chơi cũng là công phu”, đối với cây kiểng, chính là nói việc chăm sóc này. Cái lợi trước mắt là giúp cây có đủ điều kiện sinh trưởng tốt. Kế đó cây có tươi tốt, sinh hoa sir trái mới đem lại cho mình niềm vui.

Trồng cây kiểng mà quan tâm chăm sóc cho cẩn thận giữa cây và người càng có mối tình cảm sâu sắc, hình ràng buộc. Chính quý vị cũng đã từng biết hoặc từng nghe chuyện những người chơi kiểng cổ, họ thương cây như thương con, có người dù nhà hết gạo nhưng trả giá cao bao nhiêu cũng không chịu bán... Mà thưa, cái cây đó đâu thuộc loại quý hiếm gì cho cam!

Trồng cây mà chỉ biết mỗi một việc trồng cây xuống đất hay cho cây vào chậu, rồi sau đó cứ để mặc cho cây kiểng sống lây lất ra sao thì ra, thì dù cây đó có quý hiếm đến mức nào vẫn cảm thấy... lạnh nhạt với nó ! Tính ý người đời xưa nay vẫn vậy, chỉ có **năng chịu khó chăm sóc** mới có chuyện... “quen hơi bén tiếng” mới “mến tay mến chân”, người trồng mới quyết luyến với cây trồng...

- *Cách trồng cho cây sống* : Hồng mua từ vựa về thường trồng cho giỏ tre, về nhà ta phải sang qua chậu kiểng hoặc trồng xuống đất. Công việc đó **tưởng dễ** nhưng nếu không làm đúng kĩ thuật thì mười cây may ra chỉ sống được sáu bảy đã là mừng.

Muốn sang cây Hồng từ giỏ tre qua chậu kiểng ta phải thao tác nhẹ tay, tránh làm bể bầu đất, **hở** đến bộ rễ. Khi đặt bầu đất vào chậu nên chèn thêm đất mới chung quanh gốc cho ngập cổ rễ. Sau đó tưới nhẹ cho đất dẽ chặt xuống. Việc kế đó là cắm vào ba thanh tre nhỏ bằng chiếc đũa để chống đỡ cho thân cây được đứng vững trong chậu. Những cây que này nên cắm sát thành chậu kiểng, vì nếu cắm vào giữa chậu có thể sê phạm vào bộ rễ của cây Hồng. Cột chặt thân, cành vào các que tre ấy để giúp cây có thể đứng vững. Chỉ khi nào biết chắc bộ rễ đã **cắm sâu** vào đất, giúp thân cây đứng vững thì ta mới nhổ bỏ những que chống này.

Khi cây Hồng vừa trồng qua chậu mới, cần phải che nắng cho cây suốt tuần lễ đầu, có làm được như vậy mới hi vọng trồng mười cây sống đủ cả mười.

- *Tưới nước* : Cây hoa Hồng ưa nắng, nhưng cây trồng vào nơi nhiều nắng thì lại càng phải tưới nước đầy đủ, như vậy đất trồng mới đủ độ ẩm cần thiết để giúp cây sinh trưởng tốt. Vào mùa nắng, mỗi ngày ta nên tưới nước cho cây Hồng 2 lần : sáng và chiều. Vào mùa mưa, hễ ngày nắng gắt mới tưới. Cần quan sát xem lỗ thoát nước đọng sẽ tác động xấu đến bộ rễ của cây, Hồng sẽ héo úa dần mà chết.

- *Bón phân thúc* : Hồng trồng chậu, chất dinh dưỡng có sẵn trong đất không nhiều, nên hễ thấy cây bớt sung thì phải lo bón thêm phân vào chậu. Nếu trồng đại trà ngoài vườn, việc bón phân nên theo định kì. Hồng trồng chậu thì mỗi tháng nên bón thêm một ít phân chuồng hoặc phân NPK. Phân chuồng nên phơi khô, đập nhuyễn rồi rải một lớp mỏng lên khắp mặt đất chậu. Nước tưới hàng ngày sẽ giúp phân ngấm dần vào đất mà nuôi cây. Nếu dùng phân NPK thì nên pha vào nước theo tỉ lệ đã được hướng dẫn ngoài bao, sau đó tưới lên thân, cành và gốc.

Mỗi ngày ta nên quan sát sự sinh trưởng của cây Hồng diễn tiến ra sao, để nếu cần thì bón phân kịp thời. Trường hợp cây có hiện tượng kiệt sức thì nên tưới ngay phân vô cơ, để cây mau được hồi sức.

- *Tia cành, lá* : Cây hoa Hồng khi đã bén rễ thì phát triển nhanh. Muốn có bộ tán lá gọn đẹp thì phải thường xuyên cắt bỏ bớt những cành mọc rườm rà, hoặc những cành quá yếu ớt. Những cành bị sâu, bị khô héo thì nên cắt bỏ hẳn phần khô héo đó và giữ lại phần cành còn tươi. Nên dùng dao sắt hoặc kéo bén để cắt cho ngọt, tránh để vết cắt bị dập, vì ở đó sẽ đâm tược non.

Cây Hồng có khuynh hướng ngả về phía có ánh sáng nhiều (quang hướng động thuận), như cây trồng trên lan can lầu, những cành nào tiếp giáp ngoài nắng thì không những phát triển nhanh mà còn ra hoa nhiều. Ngược lại các cành nằm trong tối thì phát triển chậm. Vì vậy muốn cho cây Hồng này có bộ tán đẹp thì vài tuần một lần ta nên xoay chậu nửa vòng, sao cho những cành phát triển chậm sẽ hướng ra ngoài...

Việc tia cành nên làm thường xuyên, và những cành xét thấy cần cắt bỏ thì nên dứt khoát cắt bỏ hẳn, không nên ... thương tiếc ! Có điều khi cắt cành xong, ta nên dùng chút vôi bôi lên chỗ cắt để phòng ngừa nấm dại xâm nhập làm hư thối vết cắt.

Cây hoa Hồng cũng có hiện tượng vàng lá, thường xảy ra trong mùa mưa. Đây là những lá già hoặc bị sâu bệnh phá hại, cần phải lặt bỏ hết. Cách lặt lá Hồng cũng như cách lặt lá Mai : một tay cầm chặt cành Hồng, tay kia chầm chiếc lá vàng đẩy ngược ra

sau, như vậy lá sẽ rời cành dễ dàng, mà phần vỏ cành không bị xước. Chỗ lá rụng sau này sẽ mọc lên chồi mới, phát triển nhanh.

- *Cắt bỏ nụ hoa* : Cây Hồng nẩy nở nhiều hoa chỉ trong trường hợp cây ấy đang trong thời kì phát mạnh, tán lá xum xuê. Với những cây còn non yếu hay mới ra hoa đợt đầu, ta nên cắt bỏ hết các nụ hoa để ức chế, kích thích cho cây phát triển những chồi mới, giúp cây có tán lá đẹp hơn.

Chỉ sau vài tháng, cây Hồng như được “thay da đổi thịt” trông khỏe mạnh hơn trước, và đây là lúc cho cây trổ hoa mới đạt yêu cầu.

Muốn cây trổ hoa một lượt cho đẹp thì tất cả những cành đã phát triển đúng mức của cây (trừ tược non) ta ngắt bỏ đợt hết. Một thời gian sau số tược non sẽ xuất hiện cùng lúc để trổ hoa chung một lần. Thời gian chờ đợi đó khoảng ba bốn tuần, có khi lâu hơn, tùy vào mỗi giống hoa.

- *Sâu bệnh* : Trồng hoa Hồng, ta nên tập thói quen là mỗi lần tưới nước cho cây thì nên quan sát xem cây có bị sâu bệnh gì không. Nếu ngày nào ta cũng quan tâm đến vấn đề này thì hi vọng cây Hồng quý của ta sẽ không bao giờ bị các loài sâu bệnh phá hại. Vì hễ phát giác có sâu bệnh ở lá, ở hoa là ta đã tìm cách diệt ngay rồi. Cả một vườn Hồng mà được quan tâm chăm sóc thường xuyên như vậy thì chắc chắn vườn hoa đó sẽ được tươi tốt quanh năm.

Cây hoa Hồng tuy cành lá không bao nhiêu nhưng lại lăm thứ sâu bệnh phá hại. Cây đã bị bệnh dù quý đến đâu cũng mất giá trị. Vì vậy dù trồng chậu hay trồng với diện tích lớn, ta cũng nên xịt thuốc trừ sâu rầy theo định kì mới tốt.

- *Trù tuyệt cỏ dại* : Cỏ dại chẳng khác nào loại cây kí sinh đối với cây trồng, vì chúng tranh ăn chất dinh dưỡng của cây. Nếu bón phân cho nhiều mà xem nhẹ việc bài trừ cỏ dại thì cây cũng không phát triển mạnh lên được. Cỏ dại mọc quanh gốc hoa Hồng nhiều nhất là “lúa ma” tức là những mộng lúa còn sót lại trong trấu chưa bị đốt cháy, hoặc trâu bò ăn rơm rạ chưa tiêu hết, những hột lúa còn sót lại vẫn còn khả năng nẩy mầm, nên lên cây con. Cần phải nhổ hết cỏ dại, nhổ thường xuyên, nhất là trước khi bón phân bổ sung cho cây.

Mặt khác, một chậu Hồng đẹp mà trong chậu lại có nhiều cỏ dại chen chúc nhau quanh gốc, sẽ không làm tăng vẻ đẹp cho cây mà còn tạo sự... khó coi đối với người thưởng ngoạn.

THU HOẠCH

Cũng là trồng trọt, nhưng trồng lúa, trồng khoai, nói chung là trồng ngũ cốc thì thu hoạch có mùa, nhưng nghề trồng hoa Hồng thì thu hoạch cả năm nếu chăm sóc tốt, giống tốt, thì ngày nào cũng có sản phẩm bán ra, và thường không bị ... é chợ.

Trồng hoa Hồng lại có hai cách thu hoạch : đó là bán cây làm kiểng đã được chiết ghép, và bán cành, tức bán hoa cắt cành.

- *Bán Hồng kiểng* : Bán cây Hồng trồng làm kiểng cũng bán được quanh năm, nhưng lai rai trong mùa nắng, bán nhiều trong mùa mưa, và cao điểm nhất là dịp trước Tết Nguyên Đán.

Ý thích của đa số dân mình là trồng hoa, nhất là hoa Hồng. Ngay người ở thành phố, ăn ở chật chội là thế, nhưng gần như nhà nào cũng cố tranh thủ chừa để đặt một vài chậu Hồng làm kiểng. Ngày Tết, ngoài thói quen chưng hoa Mai, nhiều nhà cũng chưng thêm vài ba chậu Hồng hi vọng tạo thêm vận đỏ...

Để đáp ứng nhu cầu của đông đảo khách hàng, những nhà vườn trồng hoa kiểng gần như lúc nào cũng tất bật với những công việc như lo phân tro đầy đủ, sắm chậu, sắm giỏ, rồi giâm cành, ghép măng... để có đủ cây giống mà trồng.

Tại làng hoa Gò Vấp gần như nơi nào cũng có những bãi đất rộng ở gần nhà hay giữa khu trồng hoa đủ loại dùng để sắp xếp đặc kín những chiếc chậu xi măng, chậu đất nung, những giỏ tre hoặc các bầu đất bằng bích ni lông, trong đó đều đã được trồng hoa Hồng đủ dạng : nơi thì mới giâm cành để làm gốc ghép, nơi thì đã ghép xong, nơi thì Hồng đã lác đác ra hoa cho bán...

Cây làm gốc ghép là loại Hồng dại như Hồng leo, Hồng sen vốn khỏe mạnh, bộ rễ tốt, cây ghép nhờ đó mà sinh trưởng tốt, ra hoa nhiều.

Do sản xuất đại trà như vậy nên ít khi ta tìm mua được các giống quý hiếm mới lạ. Mà điều này thì đa số khách hàng cũng không đòi hỏi gì nhiều. Họ chỉ muốn có một vài chậu Hồng để chưng, nếu hoa to màu sắc sắc sỡ lại càng ưa chuộng. Có lẽ chính vì lẽ này nên ai cũng cố lựa những cây đã ra hoa để có dịp đánh giá chất lượng mới mua để khỏi sợ lầm (?). Những chậu nào có một vài đóa hoa chớm nở thường được bán nhanh, nhất là giá cả bình dân nữa thì ai cũng thích.

Nhà vườn lúc nào cũng đáp ứng đúng mức thị hiếu của đa số khách hàng. Bán với giá bình dân tuy ít đồng lời, nhưng bán được số nhiều cũng đem về mối lợi lớn.

Cung cấp hoa Hồng cho khách hàng ở thành phố Hồ Chí Minh, một làng hoa ở Gò Vấp và nhiều nhà trồng hoa khác ở các vùng lân cận như Phú Nhuận, Hạnh Thông Tây, Hốc Môn, Thủ Đức... vẫn không tài nào đáp ứng đủ, nhất là vào dịp Tết Nguyên Đán. Vì vậy, Hồng ở Sa Đéc, ở miền Tây vẫn có dịp tốt để xâm nhập thị trường rộng lớn.

- *Bán Hồng cành* : Thành phố càng phát triển, mức thu nhập của thị dân càng ngày càng khấm khá hơn thì mua hoa Hồng về chưng tại phòng khách, phòng ăn nói riêng là việc tất nhiên phải đến.

Đó là chưa nói đến những nhà hàng, khách sạn, quán ăn sang trọng, nhà riêng của kiều dân nước ngoài là những nơi tiêu thụ hoa Hồng cành nhiều nhất.

Được biết, khoảng năm 1960 trở về sau, chúng tôi còn nhớ tại Sài Gòn có nhiều điểm (trong đó có vài kiosque ở Nguyễn Huệ) mở dịch vụ đặc biệt “tặng hoa Hồng tại gia” cho những ai đến đặt hàng. Và nghề này có vẽ cũng phát đạt lắm. Người mở dịch vụ tặng hoa này nhận lời đặt hàng của khách hàng theo thời gian qui định : vài ngày ? vài tuần? vài tháng hay suốt năm ? Mỗi ngày đưa hoa đến địa chỉ nào, cho ai, đưa

mấy bông và phải đưa đúng vào giờ nào trong ngày...? Có khi khách hàng còn yêu cầu kèm thêm một câu nói gì đó, hoặc kèm một cái thiếp danh... Mục đích của khách hàng là gì và đối tượng nhận hàng là ai, chắc quý vị cũng đoán biết được.

Tất nhiên, khách hàng phải trả tiền trước - tiền mua hoa cộng với tiền công cho người chuyển hoa. Và bên bán phải lo cử người (đa số là các bạn sinh viên sống xa nhà cần kiếm thêm thu nhập) và phương tiện đến tận nơi giao hàng cho người nhận đúng với giờ đã giao ước...

Việc thu hoạch Hồng bằng cành đã có từ lâu đời rồi, và được coi là nghề dễ kiếm ra tiền; nghề "cha truyền con nối", kinh nghiệm không ai chỉ vẽ cho ai.

Cắt hoa Hồng không cắt buổi trưa, khí hậu oi bức, mà cắt từ lúc sáng sớm lúc mặt trời chưa ló dạng, hoặc là cắt vào lúc chiều hôm, lúc mặt trời sắp đi ngủ. Cắt cành vào lúc này trời mát, trong cành còn căng nhựa nên hoa lâu héo. Hoa đã héo úa thì còn bán cho ai ?

Chính vì muốn giữ cho hoa tươi lâu nên trước giờ cắt cành, nhà vườn phải lo tưới nước cho ẩm gốc. Rễ cây sẽ hút nước làm cho cành Hồng no nước tươi lâu. Cành Hồng cắt xong phải dựng lên để ngâm gốc vào nước sạch, chờ khách hàng đến... đêm. Đây cũng là một bí quyết có tính khoa học mà nhà vườn nào cũng biết đến.

Cắt cành cũng là một nghệ thuật, trước sau phải bảo vệ, cho cành không gãy, đóa hoa còn nguyên vẹn và tươi ở đầu cành.

Muốn vậy phải làm việc nhẹ tay với kéo cắt chuyên dùng cắt cành thật bén. Vết cắt phải xéo để nước dễ thẩm vào giúp hoa giữ được độ tươi lâu, không để vết cắt bị giập, khiến cành hoa đó mau bị thối cuống.

Một cây có thể cắt được từ một đến bốn năm cành. Cũng có cây lại ra hoa chưa kịp cách cắt cành Hồng cũng như cách hái bông vải, hễ xong cây này mới bước lần sang cây khác...

Trồng hoa cắt cành bán là một nghề dẽ hái ra tiền, nếu chúng ta biết trồng giống tốt, có hoa to và màu sắc sắc sỡ, mới được người mua ưng ý, dù họ phải trả giá cao. Nếu chỉ sản xuất loại hoa giống cũ với cuống ngắn, hoa không to thì dù có bán rẻ cũng không bán được.

Nên nhớ người đã chơi hoa là người sành hoa. Mà một khi đã gọi là chơi thì giá cả nhiều khi lại không là vấn đề phải bận tâm lắm. Tâm lí khách hàng xưa nay vẫn vậy.

Đây là nghề có hiệu quả kinh tế cao. Từ lúc trồng cho đến ngày thu hoạch chưa tới 6 tháng. Nếu trồng được giống tốt, cho hoa nhiều, cây sống được lâu năm thì mối lợi càng tăng.

Việc cải thiện giống trồng là việc cần thiết phải thực hiện. Mặt khác phải chăm sóc thật tốt, bón phân cho đầy đủ và hợp lí, để nâng mức thu hoạch cành đạt được con số 30% như ở một số nước khác mới hài lòng.

Hoa Hồng đang là mặt hàng xuất khẩu, dưới dạng cành. Mà muốn cạnh tranh trên thương trường rộng lớn này thì trước hết ta phải có mặt hàng đạt chuẩn.

SÂU BỆNH VÀ CÁCH PHÒNG TRỪ

Người mình có câu “Phòng bệnh hơn chữa bệnh”. Câu Tục ngữ này vừa dùng cho người, vừa dùng cho các loài động và thực vật khác.

Ở đời có bệnh mới chữa bệnh là việc tất nhiên nhưng đó không phải là một điều hay, vì vừa đau đớn, lại vừa tốn tiền thang thuốc. Có khi gặp bệnh nặng còn phải vong thân.

Những điều phiền lụy trên sẽ không đến nếu ta biết phòng bệnh cho mình. Đó là cách biết lo xa.

Bây giờ trở lại cây phòng bệnh cho cây hoa Hồng: trước khi trồng ta phải lo cài tạo đất cho chu tất : cày bừa cuốc xới, xịt thuốc sát trùng để trừ tuyệt các thứ bệnh hại sống trong đất. Cây giống thì chọn giống có tính kháng bệnh cao. Khi trồng phải lo phân tro đầy đủ, tưới nước đều để giúp cây sinh trưởng tốt. Khi cây sống khỏe thì sức đề kháng sẽ cao, lẩn lướt được nhiều bệnh. Dù trồng nhiều hay ít cũng nên xịt thuốc trừ sâu rầy theo đúng định kì...

Làm như vậy là ta đã lo rào trước đón sau thì dù tật bệnh có kéo đến cũng khó lòng quật ngã vườn Hồng ta được.

Hoa Hồng là cây yếu ớt, mặt khác, đây là cây kiêng nên phải bảo vệ cho lúc nào cành lá cũng xanh tươi, hoa nở phải thắm sắc thì mới có giá trị. Nếu cây vàng lá, hoặc có đốm lá; cành thì phấn trắng bám đầy; hoa thì sâu đục lỗ chõ thì còn gì giá trị thắm mĩ nữa.

Vì vậy, với cây Hồng cũng như các loại hoa kiêng khác, phòng bệnh bao giờ cũng hơn chữa bệnh. Với cây hoa Hồng, phòng bệnh còn có ý nghĩa ngày nào ta cũng phải để ý quan sát từng cây xem nó có bị bệnh gì không để còn kịp thời tìm cách cứu chữa. Cây nào bị bệnh chữa ngay cây ấy. Liếp nào bị bệnh chữa ngay cả liếp ấy... Việc trừ sâu là việc làm cấp bách và rốt ráo, càng chần chừ càng bị thua lỗ nặng.

Xin đơn cử một số sâu rầy thường tác hại trên cây hoa Hồng, và cách chữa trị :

- *Rệp sáp* : Loại rệp mình phủ chất sáp trắng như vôi, sống cộng sinh với kiến. Kiến tha rệp lên đốt hoa Hồng để rệp hút nhựa cây mà sống, đồng thời tiết ra một chất như sữa có vị ngọt để nuôi lại kiến. Người ta thấy rằng hễ cây Hồng nào có đông đảo kiến lui tới thì trước sau gì trên cây cũng xuất hiện loại rệp sáp này. Vì vậy, cách phòng ngừa rệp sáp thì phải lo diệt kiến trước. Chỉ cần dùng chút thuốc Basudin rải quanh gốc cây là kiến tự động đi hết.

Rệp sáp hút nhựa cây mà sống nên không kịp thời chữa trị thì cây sẽ xuống sức; hoa cũng nhô lại.

Cành nào bị rệp tấn công nhiều thì nên cắt bỏ rồi đốt đi, đừng tiếc.

Giống rệp này thân không thấm nước, xịt thuốc một lần chưa chắc đã hại được chúng. Ta nên dùng các loại thuốc Trebon, hay Bassa xịt lên chúng nhiều lần may ra mới trừ tuyệt được.

- **RẦY MỀM** : Loại rầy này có màu đen nên còn có tên là rầy mềm đen. Tuy thân nhỏ nhưng nó gây tác hại lớn làm thiệt hại cho nhà vườn. Chúng thường tấn công vào hoa hơn là vào lá. Hoa đã bị rầy này bám vào thì từ đài hoa đến cánh hoa đều hư hại. Có thể dùng các loại thuốc vừa kể ở trên để trị chúng.

- **BỆNH ĐỐM LÁ** : Bệnh này do nấm gây ra trên lá hoa Hồng. Lúc đầu chúng chỉ xuất hiện một đốm nhỏ màu vàng sậm trên mặt lá, sau đó lan rộng dần ra, khiến lá bị hút hết nhựa khô héo dần rồi rụng. Dùng thuốc Kasuran để trị bệnh này.

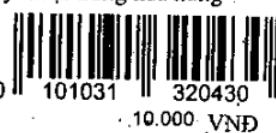
- **SÂU ĐỤC THÂN** : Giống sâu này rất nhỏ nhưng lại có ngàm cứng, khỏe, chuyên đục một lỗ nhỏ rồi chui vào thân cây, có thể ở phần gốc, đoạn thân, hay cành cây rồi đục rỗng thân cây mà sống. Nếu đục ở cành thì cành đó bị héo rồi chết khô. Nếu sâu đục ở đoạn thân thì phần thân trên đó sẽ chết. Muốn cứu cây thì dùng thuốc sát trùng cực mạnh bơm thẳng vào lỗ cây mà sâu chui vào đục khoét. Những đoạn thân cành nào bị chết, nên dứt khoát cắt bỏ.

Ngoài những bệnh trên, cây hoa Hồng còn bị nhiều thứ bệnh hại khác, do vi khuẩn, do tuyến trùng làm hại bộ rễ của cây. Tất cả những bệnh này khó trị, chỉ có cách phòng ngừa như chúng tôi vừa trình bày ở đoạn trên là trước khi lập vườn nên cải tạo đất thật kĩ. Việc làm này tuy có tốn tiền và tốn nhiều thời gian, nhưng cái lợi của nó đem lại không nhỏ.

Tất cả những lá, những cành và những cây bị sâu rầy phá hại, nếu đã cắt bỏ, hay nhổ bỏ đều phải đưa ra khỏi khu vực trồng trọt rồi đốt bỏ để trừ tuyệt mầm bệnh, không để chúng lây lan...

Viết xong ngày 21 tháng 09 năm 2000

© * ®

Nhà sách VIENZIEN
27 Nguyễn Thị Minh Khai, N11E
ĐT: 0324.21.07 - 082.560.22 - FAX: 082.560.22
Số 4 Phố Duy Tân, Q.1, TP. Hồ Chí Minh
Email: nhasachvienzien@gmail.com

Nhà sách VIENZIEN

kỹ thuật trồng hoa hồng

10.000 VNĐ